

Univerzita Karlova v Praze

Pedagogická fakulta

HRY NA LETNÍM TÁBOŘE ZAMĚŘENÉ NA DĚTI S PORUCHAMI CHOVÁNÍ

OUTDOOR GAMES ON SUMMER CAMP FOCUSED ON THE CHILDREN ADHD
(ASSESSMENT HYPERAKTIVITY DISORDERS)

Bakalářská práce

Autor:	Simona Pokorná
Obor Studia:	Vychovatelství
Typ studia:	Kombinované studium
Vedoucí práce:	Mgr. Věra Kuhnová

Praha 2012

Vysoká škola: Univerzita Karlova Fakulta: Pedagogická.....

Katedra: UPRPŠ Školní rok:.....2010/2011.....

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

pro Simonu Pokornou..... dat.nar.5. září 1981...
(titul, jméno, příjmení, rodné příjmení,)

..... Havlíčkova 96, Chrudim.....
(adresa bydliště)

oborvychovatelství.....

Vedoucí katedry Vám ve smyslu nařízení vlády České republiky č. 111/1998 Sb. o státních závěrečných a státních rigorózních zkouškách, určuje tuto bakalářskou práci:

Název tématu: Hry v přírodě na letním táboře zaměřené na děti s poruchami chování

.....

.....

Zásady pro vypracování:

Rozsah prací: min 40 stran

Rozsah příloh: dle potřeby

Seznam odborné literatury:

Vedoucí bakalářské práce:.....Mgr. Věra Svobodová
(titul, jméno, příjmení, kontaktní spojení)

Datum zadání bakalářské práce: 18. 3. 2011

Termín odevzdání bakalářské práce: 2012

ředitelka UPRPŠ

V dne
18.3.2011

Univerzita Karlova v Praze, PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra/ústav: *Tělesné výchovy*

Zadání bakalářské práce

Jméno, příjmení: *Simona Pokorná*

Datum narození: *5.9.1981*

Adresa: *Havlíkova 961 Chrást 537 01*

obor studia: *VYCHOVATELSTVÍ* e-mail: *simona.pokorna@seznam.cz*

Název práce v českém jazyce: *Hry v přírodě na letním táboře*
..... *za měření na děti s poruchami chování*

Název práce v anglickém jazyce:
.....

Podpis studenta: *Pokorná*

Vedoucí práce: *Mgr. Věra PVOBOJOVÁ LUHANOVÁ*

Podpis vedoucího práce: *V. Luhanová*

Datum: *18.3.2011*

Podpis vedoucího katedry: *Stálek*

Prohlášení

„Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně pod vedením
Mgr. Věry Kuhnové. V práci jsem použila informační zdroje uvedené v seznamu.“

V Luži dne 25. března 2012

Simona Pokorná

Poděkování

Děkuji především Mgr. Věře Kuhnové za odborné konzultace a rady při zpracování mé bakalářské práce. Dále bych chtěla poděkovat všem pedagogickým pracovníkům z výchovně léčebného oddělení Přestavlky za poskytnutou pomoc na letním táboře.

ANOTACE

Předmětem této bakalářské práce je vypracování herního plánu pro děti z výchovně léčebného oddělení v Přestavlkách a jeho následná praktická aplikace na letním táboře v Rokytnici v Orlických horách.

V teoretické části jsou shrnuty obecné důležité informace k sestavení herního plánu. Pozornost je věnována zejména funkci výchovy ve volném čase, charakteristice zařízení VLO Přestavlky i dětí zde umístěných.

V praktické části je na základě teoretických poznatků sestaven herní plán, který je poté aplikován v praxi. Následuje jeho reflexe.

KLÍČOVÁ SLOVA

Letní tábor, VLO Přestavlky, ADHD, volný čas, hry, děti, vychovatel

ANOTATION

This bachelor thesis deals with the forming of a game-plan for children from the residential care home in Přestavlky and its subsequent application in the summer camp in Rokytnice v Orlických horách.

In the theoretical part general information important for the creation of the game-plan is summarized, such as the function of a free time education, the characteristics of the given facilities and the children placed in the residential care home in Přestavlky.

In the practical part of the thesis the game-plan is formed on the basis of the theoretical knowledge and then it is put into practice.

KEYWORDS

Summer camp, VLO Přestavlky, ADHD, spare time, games, children

Obsah

1 ÚVOD.....	10
2 CÍLE A ÚKOLY	11
2.1 Cíl.....	11
2.2 Úkoly.....	11
3 TEORETICKÁ ČÁST.....	12
3.1 Pojem „volný čas“	12
3.1.2 Volný čas dětí a mládeže.....	13
3.1.3 Aktivní a pasivní trávení volného času dětmi	13
3.2 Osobnost pedagoga volného času, vychovatele	14
3.2.1 Požadované osobnostní charakteristiky pedagogů volného času a vychovatelů	15
3.2.2 Neúčinné a účinné formy jednání a vhodný výchovný styl	17
3.3 Hra.....	18
3.3.1 Vymezení pojmu hra	18
3.3.2 Funkce hry.....	19
3.3.3 Hra v mladším školním věku	19
3.3.4 Rozdělení her z pedagogického hlediska	20
3.4 Poruchy chování.....	22
3.4.1. Příčiny vzniku poruch chování.....	23
3.4.2 Klasifikace poruch chování.....	24
3.4.3. Vymezení některých pojmů – diagnostikovaných poruch	26
klientů VLO	26
3.5 Charakteristika Výchovně léčebného oddělení Přestavlky	27
3.5.1 Případová studie	29
4 HYPOTÉZY	34
5 PRAKTICKÁ ČÁST	35
5.1 Letní tábor pro děti z VLO Přestavlky	35
5.2 Program tábora:	36
5.3 Táborové dny	38
5.4 Zhodnocení tábora.....	50
5.5 Vyhodnocení dotazníků	51
6 DISKUZE	59

6 ZÁVĚR	62
7 POUŽITÁ LITERATURA.....	64
8 PŘÍLOHY	66

1 ÚVOD

K vypracování mé bakalářské práce jsem si vybrala téma Hry na letním táboře zaměřené na děti s poruchami chování, protože pracuji již osmým rokem na postu vychovatelky ve Výchovně léčebném oddělení v Přestavlkách a jsem si vědoma jak důležitou a významnou roli představuje vhodné vyplňování volného času dětí a naplňování jejich potřeb vedoucích ke zdravému vývoji.

Významnou funkcí volného času je působit na tělesnou a duševní stránku dítěte a možné vytváření žádoucích sociálních vztahů, které jsou nutné pro jejich další úspěšnou socializaci. Avšak v současnosti naše děti a mládež vhodně a smysluplně nevyužívají svůj volný čas, což se negativně projevuje v jejich chování. Stále častěji se vyskytují různé projevy patologického chování např. šikany, agrese apod. Toto je dáno daleko větším výskytem negativních vlivů v jejich okolí, než tomu bylo v minulosti. Jednou z možností jak vhodně vyplnit a trávit volný čas jsou hry. Hry jsou nedílnou součástí lidského života člověka, slouží k nenásilnému ovlivňování a výchovnému vedení. Jsou také vhodnou příležitostí k poznávání a rozvíjení dětí po všech stránkách.

Zejména na mém působišti, kde jsou umístěny děti s nařízenou ústavní výchovou, které mají poruchy chování, učení, ADHD a citovou deprivaci, je nutné mít specifický přístup a dbát na to, aby náplň jejich volného času rozvíjela jejich schopnosti, usměrňovala je, kultivovala je a uspokojovala jejich potřeby a zájmy. Díky tomuto jsou dále motivovány k hodnotnému využívání volného času a získávají další dovednosti, vědomosti i návyky.

Každé léto společně s ostatními kolegyněmi a kolegy připravujeme pro tyto děti plán letního tábora. V loňském roce jsem vykonávala funkci vedoucího tábora v Rokytnici v Orlických horách, a tudíž jsem měla za úkol vytvořit plán letního tábora.

Prostudovala jsem tedy dostupnou literaturu a vytvořila uvedený plán, do kterého jsem zahrnula různé hry, a aplikovala jej v praxi. Tento plán letního tábora společně se zařazenými hrami, mohou v budoucnu použít jako možnou inspiraci i další mí kolegové či ostatní lidé věnující se práci s dětmi.

Současně bych chtěla podotknout, že mě nově získané poznatky obohatily, a jsem si jista, že je v budoucnu budu moci využít ke zdravému rozvoji svých dětí.

2 CÍLE A ÚKOLY

2.1 Cíl

Na základě zjištěných teoretických poznatků z literatury a z praxe vytvořit herní plán na každý den po celou dobu strávenou na letním táboře. Cílem této práce je ověření připravených her pro děti v praxi a jejich následné vyhodnocení a reflexe jak ze strany dětí, tak i z mé strany formou pozorování a dotazování.

2.2 Úkoly

1. Shromáždit a prostudovat literaturu týkající se využívání volného času dětí prostřednictvím her v přírodě
2. Vytvořit specifický herní plán koncipovaný do světa pohádek a pověstí Orlických hor
3. Připravit motivační prostředky, bodování splněných úkolů, odměňování
4. Ověření připraveného plánu v praxi
5. Vyhodnocení tábora na základě provedeného výzkumu

3 TEORETICKÁ ČÁST

3.1 Pojem „volný čas“

„Volný čas je možno chápat jako opak nutné práce a povinností, dobu, kdy si své činnosti můžeme svobodně vybrat, děláme je dobrovolně a rádi, přinášíjí nám pocit uspokojení a uvolnění“ (PÁVKOVÁ, HÁJEK, HOFBAUER, 1999, str. 15).

Tato definice přesně charakterizuje pojem volný čas a je z ní tedy zřejmé, že se jedná o jednu z oblastí lidských činností, kdy má člověk čas sám pro sebe a díky tomu si může dobrovolně volit, jakým způsobem bude svůj volný čas trávit. Tento čas většinou zahrnuje odpočinek, relaxaci, rekreaci, zábavu, zájmové činnosti, dobrovolné vzdělávání, dobrovolnou společensky prospěšnou činnost. Jedná se o činnosti a aktivity, které člověka přitahují, naplňují jej pocitem uspokojení, seberealizací, ale přinášíjí mu i kompenzaci pracovních povinností. Z tohoto plyne, že *„rozumné využívání volného času přispívá k tělesnému i duševnímu zdraví, podporuje pozitivní mezilidské vztahy“*(HÁJEK, HOFBAUER, PÁVKOVÁ, 2003, str. 19).

Člověk odpočínutý a dobře zrekreovaný je schopen podávat dobré pracovní výkony, a proto je ve všeobecném zájmu celé společnosti, aby bylo působeno již na děti a zejména mládež, aby se naučily smysluplně s volným časem hospodařit a využívat jej, což jim později v dospělosti pomůže při zvládání nejen plnění pracovních povinností.

(HÁJEK, HOFBAUER, PÁVKOVÁ, 2003)

Dále M. Vážanský ve své knize na základě úvah M. Kaplana pěkně vystihuje funkci volného času a píše: *„Volný čas má přispívat k pocitu „nějak k něčemu patřit“, rozvíjet vědomí vlastní individuality, zprostředkovat a uvádět v soulad různé individuální funkce. Volný čas má být podle něj společností i jedinci prospěšný, má umožňovat pozitivní zážitky a podněcovat ve člověku tvůrčí síly“* (VÁŽANSKÝ, 2001, str. 32).

3.1.2 Volný čas dětí a mládeže

Do volného času dětí a mládeže nepatří vyučování, sebeobsluha, základní péče o svůj zevnějšek, péče o osobní věci, povinnosti v rodině a v domácnosti, školní příprava ani činnosti zabezpečující biologickou existenci člověka jako je spánek, jídlo apod.

Děti mají obecně oproti dospělým více volného času. Mnoho dětí neumí plnohodnotně trávit svůj volný čas, nudí se a volný čas tráví v partách obdobně nudících se jedinců, kteří nudu zahánějí činnostmi, které jsou nežádoucí a to jak z hlediska jejich osobnostního rozvoje, tak z hlediska společenského. Děti se vzhledem ke svým životním zkušenostem a věku nejsou samy schopny orientovat v zájmových kroužcích a smysluplně trávit svůj volný čas ani na základě svých potřeb, zájmů a zálib. Z tohoto důvodu často potřebují vedení. Proto je v této oblasti velice důležité pedagogické působení. Toto působení musí být přizpůsobeno sociální a mentální vyspělosti, věku.

(HÁJEK, HOFBAUER, PÁVKOVÁ, 2003)

Na druhé straně tomuto stojí však skupina dětí, u kterých je potlačováno právo na kvalitní trávení a využívání volného času. Patří sem děti, jejichž rodiče na ně kladou příliš vysoké nároky. Děti jsou přetěžovány školními či pracovními povinnostmi nebo paradoxně četnými zájmovými činnostmi. Díky tomu může docházet u dětí k narušení zdravého rozvoje celé osobnosti.

Obě tyto krajní varianty jsou problematické. V první řadě by na jedince měla působit rodina, učitelé a vychovatelé a další lidé zapojující se do procesu vývoje a výchovy. Dítě by se mělo už v mládí naučit dobře a vhodně aktivně využívat svůj volný čas, což vede k jeho zdravému vývoji po stránce tělesné, psychické a sociální.

(PÁVKOVÁ, HÁJEK, HOFBAUER, 1999)

3.1.3 Aktivní a pasivní trávení volného času dětmi

Aktivní trávení volného času – je čas, kdy děti po splnění všech školních povinností tráví svůj volný čas tím, že se věnují různým pohybovým aktivitám nejen pod vedením trenérů v různých sportovních a zájmových klubech, ale i ve skupině vrstevníků. Aktivní trávení volného času vede k dobrému a zdravému životnímu stylu. Důležitým faktorem je podpora ze strany rodiny, která by měla na dítě působit a připravit pestré druhy aktivního

trávení volného času, čímž by se i minimalizovala možnost vzniku patologických jevů. Velký důraz musí být kladen na zautomatizování návyků zdravého životního stylu.

Pasivní trávení volného času – je především vysedávání u počítače, televize a různých videoher. Domnívám se, že u většiny dětí dnešní doby je druh trávení volného času tímto způsobem určitým fenoménem a preferují ho před pohybovými aktivitami či běžnou zdravou procházkou v přírodě. Tento způsob naplňování volného času vede k tomu, že různé videohry a filmy ukazují dětem nereálný pohled na společnost a svět jako takový. Velký podíl na pasivním trávení volného času dětí mají bohužel rodiče, kteří mají stále méně času na výchovu svých dětí.

3.2 Osobnost pedagoga volného času, vychovatele

Osobnost pedagoga volného času a vychovatele lze definovat podle zákona o pedagogických pracovnících jako osobu, která vykonává přímou pedagogickou činnost (vyučovací, výchovnou) anebo speciálně-pedagogickou či pedagogicko – psychologickou činnost za podmínky přímého působení na vychovávaného.

V oblasti výchovného působení na vychovávaného ve volném čase se uplatňují zejména dvě profese, a to pedagog volného času a vychovatel. Pedagog volného času působí ve střediscích volného času, v DDM a ve stanicích zájmových činností. Vychovateli jsou myšleni pracovníci vykonávající svou profesi v zařízeních zájmového vzdělávání, jako jsou školní družiny a kluby, ubytovací a výchovná zařízení (např. domovy mládeže či internáty) nebo zařízení pro ústavní a ochrannou výchovu. Velmi důležitým faktorem obou profesí je pedagogické ovlivňování volného času vychovávaných. Rozdíly mezi vychovatelem a pedagogem volného času vyplývají z jejich různého poslání a obsahu činností jednotlivých zařízení.

Výchovné působení učitelů i vychovatelů má své specifické zvláštnosti, které jsou dány různým účelem výchovného působení, a tím jsou kladeny i různé nároky na osobnost vychovatele. Nelze vyvyšovat význam jedné profese nad druhou. Důležité je, aby obě profese spolupracovaly, vzájemně se podporovaly, informovaly a respektovaly se, což je žádoucí a zvyšuje se tím účinnost výchovného procesu.

(HÁJEK, HOFBAUER, PÁVKOVÁ, 2008)

3.2.1 Požadované osobnostní charakteristiky pedagogů volného času a vychovatelů

Na všechny, kdo vykonávají pedagogické profese, jsou kladeny velké nároky na jejich osobnost. Toto je dáno obtížností práce, požadavky na vzdělávání a schopností jednat s lidmi. Důležité je umět jednat s lidmi, udržet si autoritu, vést jiné lidi a působit jako pozitivní vzor. Velmi důležitými schopnostmi při výkonu tohoto povolání je psychická odolnost a vyrovnanost.

Podle Hájka, Hofbauera a Pávkové (2008) by bylo možné požadované znaky osobnosti rozdělit do tří skupin:

- pozitivní obecné lidské vlastnosti;
- vlastnosti obzvlášť důležité pro pedagogy;
- specifické požadavky na vychovatele a pedagogy volného času

S trochou nadsázky by se dalo říct, že by měl každý pedagog být „dobrým člověkem“, avšak tento pojem je velice nepřesný, neboť u každého člověka se vyskytují jak pozitivní, tak negativní charakterové vlastnosti. Důležité je, aby převládala kladná stránka osobnosti (např. altruismus, spravedlivost, pracovitost, sebeovládání) nad stránkou negativní. Pedagog by měl dokázat ovládat svůj přirozený temperament a zvláště schopnost vychovávat i žádoucí názory a postoje.

Na základě Hájka, Hofbauera a Pávkové (2008) lze vytyčit rysy osobnosti, které jsou podmínkou úspěšného vykonávání pedagogického povolání takto:

- schopnost empatie, vcítění se do prožívání druhých;
- komunikativnost dovednosti verbálního i neverbálního sdělování a umění naslouchat, potěšení z komunikace s lidmi;
- přiměřená míra dominantnosti, která umožňuje vedení jiných lidí;
- odolnost, zvládání náročných životních situací, stabilita, nekonfliktnost;
- pozitivní ladění, optimismus i zdravý skepticismus, převaha kladných emocí;
- pozitivní vztah k lidem, dětem, dospívajícím, dospělým, seniorům, opravdový zájem o jejich osudy, radost ze vzájemného kontaktu;

Z výše uvedeného výčtu rysů je zřejmé, že je důležité, aby pedagog byl rád ve společnosti lidí a dětí, uměl s nimi komunikovat, naslouchal jim, zvládal nároky, které přináší běžný život a zejména důležitá je empatie.

Hájek, Hofbauer a Pávková (2008) spatřují jako zvláště žádoucí pro pedagoga pracujícího ve volném čase následující vlastnosti :

- schopnost přizpůsobovat se proměnlivým podmínkám a řešit nečekané situace;
- aktivita, iniciativa, průbojnost, schopnost prosazovat své názory a požadavky;
- tvořivost, nápaditost, fantazie;
- hravost, radost ze hry;
- smysl pro humor;
- fyzická zdatnost, dobrý zdravotní stav;
- příjemný vzhled a přeměřená úprava zevnějšku;
- pochopení pro věkové zvláštnosti i při práci s věkově heterogenními skupinami;
- zvládání dovedností a technik účinného jednání;

Jak je výše uvedeno, pedagog by měl být „dobrým člověkem“ a mít vlastnosti žádoucí pro vykonávání pedagogického povolání a dále je též hravý, vtipný, nápaditý, přizpůsobivý, dostatečně energetický a zdatný.

Jedná se o velmi vysoké požadavky, jež jsou na pedagogy kladeny a pedagogů, kteří uvedené rysy, vlastnosti a schopnosti mají, není mnoho. Svým úsilím a pílí se může každý dopracovat k mnohému, ale existují vrozené předpoklady pro úspěšnou pedagogickou činnost. „Škoda, že pouze někteří z takto nadaných volí povolání pedagoga. Lidé, kteří mají v některé z uvedených oblastí závažné nedostatky, nebývají jako pedagogové ani úspěšní, ani spokojeni“ (HÁJEK, HOFBAUER, PÁVKOVÁ, 2008, str. 133).

3.2.2 Neúčinné a účinné formy jednání a vhodný výchovný styl

Vychovatel jakož i pedagog volného času musí při zvládání rozmanitých výchovných situací použít účinné formy jednání a vhodný výchovný styl.

Neúčinné je pasivní jednání, pedagog má malou autoritu, je slabý a nedokáže prosadit své požadavky, jeho výchovný styl je liberální. Děti, ačkoliv mají dostatek volnosti, jsou nespokojené a volají po zavedení pořádku a systému. Díky tomu má takovýto pedagog kázeňské obtíže, je ve své práci nespokojený, nešťastný a u dětí bývá neoblíben.

Dalším málo účinným jednáním pedagoga je jednání příliš autoritativní až agresivní. Děti jsou silně řízeny, z čehož pramení to, že dětem je poskytována malá osobní svoboda, nemají prostor vyjádřit svůj vlastní názor a rozhodovat se podle sebe. Dále jsou na děti kladeny neúměrné požadavky, jestliže mají odlišný názor, jsou trestány. „*Takovýto postup zcela odporuje základním principům výchovy mimo vyučování, zvláště principu dobrovolnosti a aktivity*“ (HÁJEK, HOFBAUER, PÁVKOVÁ, 2008, str. 134). Citlivé a nenásilné ovlivňování, což je jedním z požadavků úspěšného výchovného působení na děti, je potlačováno.

Účinné jednání pedagoga lze spatřovat v tom, kdy pedagog klade na děti přiměřené nároky a požadavky v přiměřené míře, ale přitom bere na vědomí jejich názory, nápady a přání. V případě, kdy mají odlišný názor, tak nejsou trestány, ale originalita je oceňována, přičemž se pedagog snaží přesvědčit děti o správnosti jeho názorů. Jednání mezi pedagogem a dítětem by mělo vycházet z úcty k dítěti i z vyžadované úcty ke své osobě. Tímto je podmíněn vznik vzájemného respektu v podobě partnerských vztahů. Výchovné působení musí vycházet z promyšlené taktiky. Ta závisí na znalostech schopností, žádoucích projevů chování a rysů osobnosti dítěte a přitom nesmí být opomíjeny negativní projevy dítěte. Reálné zhodnocení tohoto vede k úspěšné taktice. Vyzvedávají se především kladné vlastnosti a taktním upozorňováním jsou potlačovány negativní projevy. Kritika negativních projevů nesmí být prezentována v afektu, musí být vyslyšeno vlastního názoru dítěte. Podmínkou kritiky je, že musí být konkrétní a adresná, ale přitom nesmí dítě ponižovat.

„*Pro pedagogy je v tomto smyslu velmi žádoucí osvojit si asertivní dovednosti a techniky a rovněž dovednost manipulativního jednání v pozitivním slova*“ (HÁJEK, HOFBAUER, PÁVKOVÁ, 2008, str. 135).

Výše uvedené požadavky se netýkají pouze pedagogů volného času, ale všech pedagogů i jiných profesí, avšak z názorů a dlouholetých zkušeností úspěšných pracovníků

v oblasti pedagogiky volného času je patrné, že pro pedagogy volného času to platí ve zvýšené míře.

(HÁJEK, HOFBAUER, PÁVKOVÁ, 2008)

3.3 Hra

„Člověk si hraje jen tam, kde je v plném slova smyslu člověkem, a zcela člověkem je tam, kde si hraje“
(Friedrich Schiller)

3.3.1 Vymezení pojmu hra

Hra je nejpřirozenější, nejdůležitější a nezbytnou součástí lidského života. *„Hra pomáhá vybit agresivní pud a má také velký podíl na socializaci dítěte, na jeho integraci do lidské společnosti“* (ZAPLETAL, 1998, str. 13,14). Slouží nám jako výchovný prostředek dětí. Hrou se děti učí a rozvíjejí se. U malých dětí hra rozvíjí poznání okolního světa, vztahy k lidem a věcem. Při hře se vytváří a projevuje osobnost dítěte. Hru vnímáme jako činnost vrozenou, která má několik vývojových fází. Období útlého dětství je věkem hry v pravém slova smyslu. Školní věk už dítěti přináší určité povinnosti, a proto se v tomto období střídá hra s prací. Z výše uvedeného vyplývá, že hra plní nezastupitelnou úlohu ve všestranném vývoji každého jedince, a to nejen v dětství, ale i v dospělosti.

Mezi hlavní znaky her patří určitě zaujetí, radost a uspokojení. Děti si nehrají, aby se něco naučily, ale proto, že prožívají radost ze hry. Často to bývá doprovázeno samomluvou. Mezi třetím a šestým rokem věku dítěte hraje při hře významnou roli fantazie. Dítě do hry zapojuje své dojmy, prožitky, zážitky a přání. Všechny děti se ke hrám, obzvláště k jejich oblíbeným, rády vrací, což je dobré pro zdokonalování. Dalším znakem je přijetí role, kdy dítě zkouší, jaké to je být v kůži druhých, snaží se do role vžívat.

„Hry přivedou dítě k dodržování pravidel, k ovládnutí afektu, překonávání únavy a obtíží, soustředění pozornosti, mají tedy značné formativní účinky, a to zvláště proto, že jsou to činnosti silně motivované!“ (ČÁP, MAREŠ, 2001, str. 285).

3.3.2 Funkce hry

Hra působí pozitivně v mnoha oblastech vývoje osobnosti.

Funkce hry dělíme do několika skupin:

- *Kognitivní rozvoj* (poznávací) – v první etapě života tj. kolem druhého roku života dítěte se jedná pouze o senzomotorickou hru, kdy dítě při hraní méně přemýšlí o postupech a více se projevuje tělesně. „*Přístup dítěte k činu se neodvíjí od přemýšlení, ale dítě se realizuje činem samotným*“ (KOŤÁTKOVÁ, 2005, str. 20). Další etapa vývoje (2 – 7 let) začíná fungovat obrazná představa, kde probíhají procesy rozhodování. Volby a dítě se nachází ve stadiu symbolické hry.
- *Sociální rozvoj*- velký význam pro rozvoj vztahů mezi jedinci, navazování přátelství, učení se toleranci, obětavosti a jiných sociálních dovedností. „*S tím souvisí uvědomování si, že musím něco udělat proto, abych byl svou vrstevnickou skupinou vnímán, přijímán a respektován, ale že je to určitá forma rovnovážného recipročního procesu, který je obecněji platný v lidském společenství*“ (KOŤÁTKOVÁ, 2005, str. 22).
- *Pohybový rozvoj* – pro dítě, které se zdravě vyvíjí, je charakteristické, že má potřebu se pohybovat. Již od útlého dětství nezahálí a začíná experimentovat s vlastním tělem. Ne u všech dětí je potřeba pohybu stejná. Zvláště děti hypermotorické mají silnou potřebu pohybu, kterou můžeme chápat jako objektivní stav a ne jejich zlobení.

(KOŤÁTKOVÁ, 2005)

3.3.3 Hra v mladším školním věku

V tomto vývojovém období lidského života se hra od základu mění a přestává být hlavní činností dítěte, ale i přesto je tento věk nezbytně provázen hrou stejně jako učením. Školák stále potřebuje hry ke svému zdravému vývoji.

Dítě si začíná hrát s tím a na to, co má pro něho smysl. Hraní si tedy začíná být plánovité a promyšlené. Dítě v období mladšího školního věku si rádo hraje samo, má své oblíbené hry, u kterých setrvává i několik následujících let.

S postupným přechodem do vyšších školních ročníků, např. s nástupem páté třídy, je patrný rozdíl ve výběru hraček a her mezi děvčaty a chlapci. Chlapci preferují pohybové a dobrodružné hry se znaky bojovnosti. Dívky se také rády věnují pohybovým hrám, ale raději upřednostňují ruční práce a hry s pečovatelským podmětem, jako jsou například hry na rodinu, lékaře apod. Velmi oblíbené pro obě pohlaví jsou hry dramatické, kdy děti znázorňují osoby své rodiny a okolí, postavy z oblíbených filmů či literární postavy. Při těchto hrách děti dramatizují různé příběhy, tančí a zpívají.

Děti v tomto věku vyžadují od dospělých jiný způsob vedení, než tomu je u malých dětí. Začínají být více samostatné, tráví více času se svými vrstevníky mimo přímý dohled rodičů. Právě v tomto období je ale velice důležitá pozornost ze strany rodičů nad vykonávanými hrami. Velmi důležité je si všímat toho, kde si dítě hraje, s čím a s kým si hraje. Je to důležité pro vznik dobrých fyzických a duševních návyků, které jsou nezbytné pro další vývoj a práci dítěte. Proto je zapotřebí podporovat takové hry, které vyžadují soustředění, pozornost a dbát na to, aby dítě neodbíhalo od jedné činnosti k druhé. Nejcennější jsou tvořivé hry, které mají s prací společné to, že mají určitý cíl a vedou k trvalému výsledku činnosti.

(MÍŠURCOVÁ, FIŠER, FIXL, 1980)

3.3.4 Rozdělení her z pedagogického hlediska

V literatuře se dočteme různá dělení her:

- *Funkční hry* – při nich se uplatňují senzomotorické funkce a jsou typické pro období kojenců (např. úchopy různých předmětů, vydávání zvuků apod.)
- *Manipulační hry* - při nich je využíváno manipulace s různými předměty (např. hra s kostkami)
- *Napodobovací hry* – mladší děti napodobují různé činnosti, jako jsou hlasy zvířat, starší děti se například převlékají a starají se o panenky
- *Psychomotorické hry* – zprostředkování hry přes pohyb a vnímání dítěte (např. hra na Slepou bábu)

- *Úlohové hry* – tyto hry vycházejí z her napodobovacích, děti se snaží přebírat roli dospělých (např. většinou jde o společné hry jako je: hra na maminku, na paní učitelku apod.)
- *Slovní hry* – tyto hry slouží k rozvoji slovní zásoby (např. dokončení pohádek, příběhů)
- *Receptivní hry* – u těchto her není téměř žádná pohybová aktivita, děti vnímají a přijímají vnější podměty (např. sledování a poslech pohádek)
- *Intelektové hry* – jedná se o hry, kde děti přiřazují různé věci dle pravidel (např. modré kroužky k modrým pastelkám)
- *Senzorické hry* – děti u těchto her rozlišují vnější smyslovou kvalitu (např. hledají rozdíly u dvou stejných obrazů)
- *Rytmicko hudební hry* – tyto hry rozvíjejí muzikální a rytmickou stránku dítěte (např. vytleskání písničky)
- *Konstruktivní hry* – využívá se práce s různým materiálem, přičemž důležitý je jejich cíl a finální výsledek (např. stavebnice, modelovací hmoty, vystřihovánky)
- *Dramatické hry* – divadelní přestavení dle představ dětí

(BLUMENTÁLOVÁ,2006)

Velmi zajímavé je rozdělení her v přírodě podle Neumana:

- seznamovací hry
- zahřívací a kontaktní hry
- hrátky a zábavné soutěžení
- hry na rozvoj důvěry
- iniciativní a týmové hry

- hry na rozvoj komunikace a spolupráce
- hry a cvičení v přírodě
- ekohry
- závěrečné hry a ceremoniály
- hry pro reflexi a závěrečné hodnocení

(NEUMAN, ĐOUBALÍK, 2000)

3.4 Poruchy chování

M. Vágnerová charakterizuje poruchy chování jako: „*odchylku v oblasti socializace, kdy jedinec není schopen nebo ochoten respektovat normy chování a práva druhých na úrovni odpovídající jeho věku, event. na úrovni svých rozumových schopností*“ (VÁGNEROVÁ, 2005, str. 143).

Děti s poruchami chování nerespektují sociální normy ve společnosti. Příznaky tohoto chování zahrnují agresivitu k lidem, zvířatům, krádeže, nepoctivé činnosti, destrukci majetku a záškoláctví. O poruše chování lze hovořit tehdy, pokud dítě společenské normy chápe, ale nedokáže se podle nich řídit. O poruchu chování se nejedná v tom případě, je-li dítě neschopno pochopit význam norem a hodnot (např. děti s mentální retardací).

Mezi obvyklé projevy poruch chování patří neadekvátní postoj k lidem, neschopnost navázat a následně si udržet společenské vztahy. Děti s poruchami chování neakceptují nebo nechápou nutnost přizpůsobení standardnímu společenskému očekávání, jako jsou normy fungujících vztahů mezi lidmi. Těmto dětem chybí schopnost přiměřené sociální orientace, nemají náhled na své chování, nejsou sebekritičtí, své jednání považují za správné a při porušení norem nepocítují vinu. Z toho vyplývá, že tyto děti nemají dostatečně rozvinuté svědomí.

Neadekvátní chování jedince se opakuje, trvá delší dobu než půl roku a diagnostikuje se až ve středním školním věku. Závažnější poruchy chování se většinou nezačínají projevovat dříve než v adolescenci.

(VÁGNEROVÁ, 2005)

„*Poruchy chování významně zhoršují společenské uplatnění, nejprve na úrovni školní práce, v adolescenci a mladé dospělosti v oblasti profese, generalizovaně zatěžují perspektivní sociální postavení*“ (VÁGNEROVÁ, 2005, str. 145).

Typy poruch chování dle Marie Vágnerové:

- Neagresivní poruchy chování: lhaní, podvádění, záškoláctví, toulání a útěky (útěky z domova, reaktivní, impulsivní útěky, chronické útěky)
- Agresivní poruchy chování: krádeže a vandalismus

(VÁGNEROVÁ, 2005)

3.4.1. Příčiny vzniku poruch chování

Příčiny mohou být různé, většinou dochází ke vzájemné interakci biologických psychických a sociálních faktorů, tzn. bio-psycho-sociální podmínění.

Genetická dispozice

O genetické dispozici k disharmonickému vývoji a odlišnému způsobu reagování v dětství můžeme uvažovat hlavně na úrovni temperamentu. Jde především o takové vlastnosti jako je dráždivost, impulsivita, potřeba vyhledávat vzrušení, snížení zábran, lhostejnost k sociálnímu hodnocení apod. Odmítavý postoj k běžným sociálním normám a preference vlastních pravidel chování se projevují už v raném věku dítěte. Tyto projevy jsou výchovně téměř neovlivnitelné a v dospělosti je u těchto osob většinou diagnostikována porucha osobnosti

Biologické dispozice

U biologické dispozice jde především o narušení struktury nebo funkcí CNS. Příčinou mohou být prenatální, perinatální postižení, úrazy hlavy, zánětlivé poškození mozku apod. „*U dětí s poruchami chování byly shledány odlišnosti v diferenciaci obou hemisfér*“ (VÁGNEROVÁ, 2004, str. 782). Organické postižení CNS se projevuje především impulsivitou, emoční labilitou, nižší schopností sebeovládání, což může vést k příčině zvýšené tendence k agresivnímu způsobu reagování. Předpokládá se, že příčinou zvýšené tendence k agresivnímu chování může být také nějaká biochemická nerovnováha.

Úroveň inteligence

„Úroveň inteligence není faktorem, který by významnějším způsobem ovlivňoval míru pravděpodobnosti vzniku poruchového chování“ (VÁGNEROVÁ, 2004, str. 782). Děti a mládež s poruchami chování mají o něco nižší inteligenci než je průměr ve společnosti, ale mezi těmito dětmi se vyskytují i jedinci, kteří mají nadprůměrné schopnosti. „Poruchové chování často bývá spojeno se školním selháním, na němž se významně podílí spíše sociokulturní zanedbanost a celkově nepříznivá konstelace zátěžových faktorů. Negaci plnění školních povinností lze chápat jako jednu ze složek, často generalizovaného, odmítavého postoje k sociálním normám dané společnosti“ (VÁGNEROVÁ, 2004, str. 782)

(VÁGNEROVÁ, 2004)

3.4.2 Klasifikace poruch chování

Klasifikace poruch chování je možná na základě více kritérií: viz tabulka níže:

Tabulka č. 1: **Klasifikace poruch chování**

podle vlivu na socializaci jedince	socializované poruchy (jedinec má přiměřené sociální vazby v rodině i mimo ni) nesocializované poruchy (hlubší vazby jedince zejména k vrstevníkům jsou narušené nebo chybí)
---	---

podle příčin	<p>psychologicky podmíněné poruchy (poruchy chování na podkladě patologických stavů psychiky, psychických poruch nebo onemocnění)</p> <p>sociálně podmíněné poruchy (odchylky v chování způsobené vlivem sociálního, nejčastěji rodinného prostředí)</p>
podle agresivity	<p>agresivní poruchy</p> <p>neagresivní poruchy</p>
podle stupně společenské závažnosti	<p>disociální chování – nepřiměřené, nespolečenské chování, které je možné zvládnout běžnými pedagogickými postupy (např. zlozvyky, vzdorovitost, negativismus, lež atd.)</p> <p>asociální chování (porušování společenských norem, které intenzitou nemusí překračovat právní předpisy, např. záškoláctví, útěky, závislostní chování apod.)</p> <p>antisociální chování – protispolečenské jednání, zaměřené proti společnosti a druhým lidem, porušování platných zákonů, kriminalita (např. krádeže, loupeže, vandalství, sexuální delikty, zabití, vraždy, vystupňované násilí atd.)</p>
podle věku	<p>děti (6-15let)</p> <ul style="list-style-type: none"> • dětská delikvence a predelikvence • prekriminalita • příznačná je skupinovitost, malá připravenost a promyšlenost, • vázanost především na riziková období (počátek školní docházky, puberta) <p>mládež (15-18let)</p> <ul style="list-style-type: none"> • juvenilní delikvence • kriminalita mladistvých • vázanost zpravidla na období dospívání (sociální změny, vliv vrstevníků, zvláštnosti psychosomatického vývoje, sociální nezralost), časté recidivy <p>dospělí (nad 18let)</p> <ul style="list-style-type: none"> • kriminalita dospělých • závažná a rozsáhlá trestná činnost, časté recidivy

(SLOWÍK, 2007, str. 138, 139)

3.4.3. Vymezení některých pojmů – diagnostikovaných poruch klientů VLO

V této kapitole je nutné zmínit následující pojmy, protože u klientů našeho zařízení bývají často diagnostikovány tyto poruchy.

ADHD : (Attention Deficit Hyperactivity Disorder)

Do českého překladu tento název převádíme jako porucha pozornosti s hyperaktivitou. ADHD je častým problémem v dětském věku a běžně se projevuje v souvislosti se školními problémy, ať už jde o chování či studijní výkony. Porucha pozornosti bývá diagnostikována nejpozději do sedmého roku dítěte. Na začátku povinné školní docházky nabývají tyto příznaky své konečné podoby. Základní příznaky ADHD jsou: nepozornost, hyperaktivita a impulsivita. ADHD se u dětí v rozdílných situacích může projevovat odlišně, příznaky se mění podle toho, co se kolem dítěte děje a jak se dítě cítí.

(MUNDEN, ARCELUS, 2006)

Citová deprivace:

„Citová deprivace vzniká tehdy, když potřeba citové jistoty a bezpečí není uspokojována v dostatečné míře a po dostatečně dlouhou dobu“ (LANGMEIER a MATĚJČEK, 1974). Příčina vzniká, když rodiče, zejména matka, nejeví zájem o dítě, zanedbává ho a projevuje k němu protichůdné citové postoje, až ho dokonce odmítá. Tyto postoje velmi negativním způsobem ovlivňují vývoj dítěte. Už od narození tyto děti nemají jiné zkušenosti, proto považují tento stav za normu. Důsledky citového strádání mají na děti různé dopady, záleží na jejich genetické dispozici, primárních zkušenostech a možnosti získání nějakého jiného zdroje citové podpory.

Syndrom CAN:

Jedná se o syndrom týraného, zneužívaného a zanedbaného dítěte. Tento syndrom „*je definován jako poškození tělesného, duševního i společenského stavu a vývoje dítěte, které vznikne v důsledku jakéhokoli nenáhodného jednání rodičů nebo jiné dospělé osoby*“ (VÁGNEROVÁ, 2004, str. 593). Jedná se tedy o komplex špatného zacházení s dítětem. Jak je patrné již z názvu daného syndromu, jde o poškození, které vzniká týráním, zanedbáváním nebo zneužíváním dítěte. Ve většině případů se jedná o poškozování ze strany rodičů či ostatních členů rodiny. U většiny případů týrání se jedná o děti mladší šesti let a zanedbávání jsou vystaveny děti už v raném věku. Rozdíly mezi chlapci a děvčaty nejsou.

(VÁGNEROVÁ, 2004)

3.5 Charakteristika Výchovně léčebného oddělení Přestavlky

Výchovně léčebné oddělení (VLO) Přestavlky bylo zřízeno k 1. 1. 1998 jako odloučené pracoviště Dětského domova se školou, střediska výchovné péče a základní školy v Chrudimi. (DDŠ) Činnost DDŠ je určena podle zákona č. 109/2002Sb a souvisejících předpisů. VLO bylo zřízeno dle § 13 b zákona č. 109/2002 Sb.

VLO Přestavlky má pobytovou i školní kapacitu 36 dětí. Aktuální počet je 30 dětí (10 děvčat, 20 chlapců). Od září tohoto roku dojde ke snížení stavu dětí na celkový počet 24, vzhledem k státním úsporným opatřením. Ubytovací část je rozdělena celkem do 5 rodinných skupin obývajících samostatné bytové jednotky v 2. a 3. patře zámecké budovy. Součástí Výchovně léčebného oddělení je i škola, kde se děti vyučují v 5 třídách dle vlastního Školního vzdělávacího programu.

Do VLO Přestavlky jsou umísťovány děti s nařízenou ústavní výchovou nebo na základě předběžného opatření se souhlasem DDÚ v Hradci Králové. Jedná se o děti ve věku šest až patnáct let. V ojedinělých případech až osmnáct let. Tyto děti mají hyperkinetický syndrom, poruchy chování a u většiny z nich je diagnostikována citová deprivace. Děti do zařízení přichází z původních rodin, z pěstounských rodin, jiných dětských domovů či psychiatrických léčen.

Mezi nejčastější důvody příchodu dětí do zařízení VLO jsou:

- týrání dětí
- nezvládnutí výchovy
- narušení vývoje dítěte
- zanedbání rodičovské péče

O ukončení léčebného pobytu v zařízení VLO rozhoduje pedagogická rada na základě hlasování. O ukončení léčebného pobytu se rozhoduje ve chvíli, kdy byly naplněny dané cíle, jako je například: zlepšení celkového stavu dítěte, stabilizace poruch chování, zmírnění projevů ADHD a v neposlední řadě vytvoření bezpečného prostředí v rodině. Většinou se jedná o dobu pobytu delší než jeden rok. U některých dětí je dobré, aby v zařízení dokončily povinnou školní docházku. Po rozhodnutí pedagogické rady se děti vrací zpět do svých nebo náhradních rodin či jiných školských zařízení určených pro výkon ústavní výchovy, jako jsou například: dětské domovy, výchovné ústavy apod. U některých psychiatricky zatížených dětí je indikována lůžková léčba na psychiatrii.

Personální obsazení VLO Přestavky:

❖ Vedoucí VLO

- Speciální pedagog – etopedi 2x
- Sociální pracovnice
- Zdravotní sestra
- Vedoucí vychovatelka
- Vychovatele 13x
- Asistent pedagoga 5x
- Asistent pedagoga – noční vychovatel 7x
- Vedoucí učitelka
- Učitelky 5x
- Vedoucí školní jídelny
- Kuchařky 2x
- Uklízečky 2x
- Údržbář

Celkový počet zaměstnanců je nyní 43. Jedná se o zkušené a motivované zaměstnance. Většina z nich si doplňuje vzdělání v rámci prohlubování svých odborných dovedností a zvyšování kvalifikace. Celý tým pracuje pod pravidelnou supervizí, která slouží ke zkvalitnění komunikace, řešení aktuálních problémů a dále funguje jako prevence před syndromem vyhoření.

(HAVLOVÁ, 2011)

3.5.1 Případová studie

1) Dívka X.Z., 10 let

Diagnóza: Syndrom CAN, citová deprivace, disharmonický vývoj

Medikace: Risperdal, Ritalin, Asentra

Anamnéza:

Dívka pochází z rozvedené rodiny. V roce 2008 byla svěřena do výchovy matky. Otec se po rozvodu často zdržoval mimo rodinu. Matka s ostatními dětmi zůstala bydlet v rodinném domě, který je ve vlastnictví otce. Matka výchovu svých dětí nezvládala, často se stávala obětí fyzických i psychických útoků jak ze strany otce, tak i ze strany dětí. Všichni sourozenci byli hospitalizováni na psychiatrii a následně jim byla nařízena ústavní výchova. Dívka byla opakovaně hospitalizována na dětské psychiatrii. Po návratu vždy následovalo zlepšení, ale během krátké chvíle se vše vrátilo do původního stavu. Matka nad dívkou ztrácela kontrolu, nedokázala nastavit pevný režim a jasná pravidla. Dívka se toulala po městě, žebřala, stýkala se s bezdomovci, kouřila a pila alkohol. V roce 2009 byla umístěna do DDÚ v Hradci Králové a odtud následně přerazena do VLO Přestavlky. V současné době bydlí matka v pronájmu, pracuje a s dívkou udržuje pravidelný kontakt. Otec ani sourozenci o dívku nejeví zájem.

Reakce a způsob komunikace dítěte v běžných situacích

Velmi složitě se zadaptovala na režim v našem zařízení. Postupně se učí nové způsoby zvládání konfliktů a tenzí. Nadále přetrvávají symptomy dítěte se syndromem CAN, popř. dítěte s posttraumatickou stresovou poruchou. Má zafixované správné způsoby řešení, ale občas se náhle a zdánlivě bez příčiny vrací k maladaptacím reakcím. Přetrvává nedostatečná kultura mezilidské komunikace („zbrklé“ reakce bez vyslechnutí a pochopení druhého, „skákání“ do řeči, nekongruentní komunikace – snaha zavděčit se za každou cenu). Vzhledem k otcově velmi agresivnímu chování vůči všem dětem a matce má dívka socializační handicap vůči mužské populaci. To se hlavně projevuje v interakci dívka x muž velmi nevhodnými projevy chování.

Morální projevy osobnosti

Dívka se stále snadno ztotožňuje s názory starších děvčat, zatím nemá dostatečně vyvinutou „osobní identitu.“ S navazováním nových kontaktů s vrstevníky má problém. Často si vynucuje nevhodným způsobům získávání pozornosti ať se jedná o dospělého, tak i o děti. Má velmi nízké sebehodnocení, je nejistá, neumí vyjádřit, co cítí, používá nevhodné způsoby sebeprosazení (upozorňování na sebe za každou cenu, manipulace, přemlouvání, citové vydírání apod.).

Emocionalita

Dívka je výchovně zanedbané dítě s poruchami chování a emocí, s disharmonickým vývojem osobnosti a s emoční deprivací. Má negativní sebepojetí, je zvýšeně úzkostná a sebestředná. Je citově nezralá, potřebuje pomoc, aby dokázala vyjádřit své pocity, její socioemoční vývoj není přiměřený věku. Stále přetrvává sklon k hromadění věcí, v menší míře se objevují neurotické projevy, (např. žmoulání kuliček“ z chloupků deky na pohovce v obývacím pokoji).

Způsoby chování v zátěžových situacích

V zátěžových situacích se dívka občas chová nepředvídatelně, ale stále častěji se objevují i dobře zvládnuté situace. Jsou dny, kdy se projevuje naprosto normálně, úměrně svému věku, ale stále se objevují záchvaty zlosti, negativizmu nebo manipulace bez jakéhokoliv předchozího varování. Frekvence těchto reakcí stoupá při jakémkoliv emoční zátěži, bohužel i v případech pozitivně laděných situací.

Sociabilita

Pokud má dívka X svoje chování pod kontrolou, je spíše tichá, sugestibilní, mírná a respektuje autoritu dospělého. Víceméně se snaží „zavděčit“ a získat si uznání od dětí i dospělých. Ve vrstevnické skupině si neumí najít správné místo. Její chování je kolísavé a pro ostatní nepředvídatelné. Pravděpodobně i proto s ní ostatní děvčata příliš nekamarádí, její vztahy s ostatními bývají spíše nahodilé a krátkodobé, většinou pouze účelové.

2) Chlapec Y.X., 11let

Diagnóza: Hyperkinetická porucha chování, disharmonický vývoj

Medikace: Atarax, Ritalin, Risperdal

Anamnéza:

Soužití rodičů, ze kterého se narodily dvě děti, trvalo do června 2003, kdy matka opustila společnou domácnost. Rodina byla dlouhodobě sledována OPD. V roce 2001 již probíhalo řízení o ÚV – důvodem bylo naprosto nevhodné rodinné prostředí. Chlapec musel být hospitalizován, byl špinavý, zanedbaný. Matka ve společném bytě provozovala sexuální služby, oba rodiče požívali alkohol. Stanoven soudní dohled. V roce 2004 navštěvoval chlapec celotýdenní MŠ. Do rodiny se vracel na víkendy. V době rozvodu a po něm byly děti svěřeny do péče otce. Otcovy bytové a materiální podmínky mu neumožňovaly péči – nařizena ÚV X byl přemístěn do DD Racek. Už v MŠ – problémy s hyperaktivitou, obtížně zvládnutelný. 2x hospitalizován v DPL v Krči. Od září 2009 v DD Racek. V DD – konfliktní s dětmi i se sestrou. Po nástupu do školy v 1. ZVŠ byly problémy, nároky školy nezvládal, poruchy v koncentraci pozornosti, hyperaktivita. Matka byla v r. 2007 zbavena rodičovské zodpovědnosti. Nyní kontakt s rodinou nepravidelný.

Reakce a způsob komunikace dítěte v běžných situacích:

Chlapec je schopen zvládat běžný režim dne, ví, co a jak má dělat, co se od něho očekává. Každodenní úkoly zvládá. Své myšlenky dokáže velmi dobře formulovat. Druhým naslouchá velmi obtížně, spíše vůbec. Chlapec je velmi silně egoistický.

Morální projevy osobnosti:

V rozhodování je samostatný a důsledky svého rozhodnutí přijímá s velkými obtížemi. Často sleduje jen vlastní zájem a záměry a ty si hodlá prosadit za každou cenu. Někdy i na úkor druhých. Chlapec má velkou potřebu pozornosti ze strany dospělého, proto často používá nevhodný způsob upozornění na svou osobu. Pravidla chování zná, ale s respektováním má problémy. Jestliže má dobrou náladu je k druhým účelově pozorný, milý, zdvořilý a ochotný. Naopak při špatné náladě, či konfliktu je velmi často vulgární, hrubý a netaktní. Svou chybu zatím není schopen přiznat. Vinu hledá hlavně u druhých – jak u vrstevníků, tak u dospělých. Umí rozlišit dobro a zlo, správné i nesprávné. Svoje schopnosti zatím reálně neodhadne – má tendenci se přecenit. Sám sebe hodnotí velmi kladně.

Emocionalita:

Své emoce dává najevo – jak v pozitivním, tak negativním smyslu. Je emočně nestabilní rychle se může měnit jeho emoční reakce – smích, zlost, agrese, smutek. Plně si uvědomuje a popíše, co se děje a proč se tak chová a reaguje. Při smutku často hledá pomoc u dospělých na skupině, či u kohokoliv dospělého, který mu je ochoten naslouchat. Při zlosti si nejčastěji vyhledává osamocené místo a tam ventiluje své emoce. Emoční vyvrátení – neodpovídá biologickému věku a to odpovídá disharmonickému vývoji. Vztahy k lidem jsou spíše na povrchní úrovni, v situaci, kdy ho dospělý naštvě, okamžitě k němu zaujímá kritický postoj. Lidi kolem sebe vnímá jako nástroj k uspokojení svých potřeb.

Způsoby chování v zátěžových situacích:

Zátěžové situace není schopen zvládnout. Velmi neadekvátním způsobem reaguje na jakýkoli konflikt i kritiku, která se týká jeho osoby. Jeho reakce jsou velmi pudové – je schopen použít jak slovní, tak i fyzické agrese. A to jak vůči vrstevníkům na skupině, tak i vůči dospělému. Největší riziko v těchto situacích je jeho autoagrese, která je nejčastější reakcí na problém (naráží hlavou do nábytku, do zdí, vyhrožuje, že se zabije). Při řešení konfliktů je velký rozdíl, zda je přítomen muž, či žena. Mužská přítomnost zkracuje délku „záchvatu“.

Sociabilita:

Chlapec respektuje spíše mužskou autoritu. K ženám zaujímá ambivalentní postoj – někdy je respektuje, jindy vůbec. Vztahy k vrstevníkům jsou povrchní. Je schopen si s vrstevníky hrát, pomáhat jim, ale vždy za účelem svého vlastního prospěchu. Na druhou stranu je schopen je zneužívat a vytěžit co nejvíc pro sebe. Velmi rychle navazuje kontakty s dospělými (i s těmi, které vůbec nezná). Opět v tom hledá svou potřebu kontaktu, komunikace a pozornosti a snaží se jí uspokojit. Pocity druhých ho nijak zvlášť neoslovují a nezajímají. U dospělého je schopen zajímat se o jeho pocity – zeptá se, zda dospělého něco trápí apod.

4 HYPOTÉZY

- 1) Předpokládám, že více než 70% dětí upřednostňuje hry v přírodě na letním táboře před hrami v areálu výchovně léčebného oddělení.
- 2) Předpokládám, že noční hra přinese dětem zajímavější zážitek než hra denní.
- 3) Předpokládám, že větší motivací by pro děti byly sladkosti po každé hře než houbičky a kytíčky.
- 4) S hrami, které se hrály na táboře v Rokytnici v Orlických horách, bylo více než 50% dětí spokojeno.

5 PRAKTICKÁ ČÁST

5.1 Letní tábor pro děti z VLO Přestavlky

Letní tábor, kde jsem zpracovávala výzkum, na základě připraveného herního plánu se konal v období 21. 8. 2011 – 28. 8. 2011 v areálu firmy Holcin v Rokytnici v Orlických horách. Program jsem připravovala pro děti z Výchovně léčebného oddělení Přestavlky, kde již osmým rokem pracuji jako vychovatelka. K vypracování herního plánu a následnému zpracování bakalářské práce jsem byla motivována tím, že jsem dělala vedoucí celého tábora. Vzhledem k tomu, že jsem se nikdy předtím nepodílela na přípravě a organizaci táborů, nechala jsem se inspirovat programem, který zhotovil jeden z pedagogických pracovníků našeho zařízení. Program předložského tábora viz přílohy.

Celý program byl koncipován do světa pohádek a pověstí Orlických hor pro větší motivaci dětí. K vypracování mé bakalářské práce jsem si vybrala pouze deset dětí. Důvodem byly velké věkové a mentální rozdíly mezi dětmi.

Pro děti byl tento tábor ozdravným a rekreačním pobytem v přírodě, který byl zaměřen na rozvoj fyzické a psychické kondice, samostatnost a péči o osobní věci, posilování společenských vztahů a vztahu k přírodě – vše formou hry.

Téma: Pohádková říše Kačenky, Rampušáka a skřítko Rokytníčka

Motivace: Děti byly motivovány po celou dobu tábora především vnější motivací. Celý tábor byl koncipován do světa pohádek a pověstí Orlických hor. Před každou hrou jsme dětem vyprávěli smyšlený příběh na táborové téma. Další motivací byly pro děti sladkosti, drobné dárky a tři děti s největším počtem vyhraných bodů se na konci tábora mohly převléknout do již zmiňovaných postav Orlických hor.

Hodnocení: Děti se po celou dobu plnění táborových her snažily vybojovat co nejvíce bodů. Dívky sbíraly kytíčky z Kačenčiny zahrádky do svého košíčku a chlapci se snažili vyhrát co nejvíce houbiček z Rampušákova lesa, které si také ukládali do již připravených papírových košíčků. Na konci tábora byly dětem sečteny všechny nasbírané houbičky a kytíčky.

Cíl tábora: Rozvoj fyzické a psychické kondice, zaměření na sociální kompetence, posilování společenských vztahů, pobyt v přírodě a její vnímání.

5.2 Program tábora:

Tabulka č. 2: Program tábora

DEN	PROGRAM
1. den – 21.8. Neděle	
<ul style="list-style-type: none"> • dopoledne • odpoledne • večer 	<ul style="list-style-type: none"> • příjezd do tábora, ubytování, rozdělení dětí do chatek • seznámení s bezpečností a programem tábora, uvítací ceremoniál, koupání na zdejším koupališti, první táborová hra názvem: Kouzelný strom pana Rampušáka, příprava na večerní táborák • hra na kytaru a soutěž o nejlepší Superstar
2. den – 22.8. Pondělí	
<ul style="list-style-type: none"> • dopoledne • odpoledne • večer 	<ul style="list-style-type: none"> • poznávání města Rokytnice a procházka po okolí • táborová hra s názvem: Zlatý strom skřítky Rokytňička, koupání na zdejším koupališti • muzikoterapie a hodnocení uplynulého dne, osobní volno
3. den – 23.8. Úterý	
<ul style="list-style-type: none"> • dopoledne • odpoledne • večer 	<ul style="list-style-type: none"> • táborová hra: Kačenky zahrádky, osobní volno • táborová hra: Cestování Kačenky a Rampušáka, míčové a stolní hry • vyhodnocení her, sladké odměny, hry na kytaru, zpěv
4. den – 24.8. Středa	
<ul style="list-style-type: none"> • dopoledne • odpoledne • večer 	<ul style="list-style-type: none"> • celodenní táborová hra s názvem: Rampušákovy sportovní klání • samostatná příprava večeře na ohni, vyhodnocení soutěžního dne

5. den – 25.8. Čtvrtek	
<ul style="list-style-type: none"> • dopoledne • odpoledne • večer 	<ul style="list-style-type: none"> • táborová hra Foukanda, procházka po okolí • výlet dle počasí a výběru např: Častolovice – zámek, Vamberk – muzeum krajky apod. • osobní volno, noční hra: Bludička Orlických hor
6. den – 26.8. Pátek	
<ul style="list-style-type: none"> • dopoledne • odpoledne • večer 	<ul style="list-style-type: none"> • vyhodnocení noční hry, úklid v areálu, výroba keramiky, osobní volno • hry: Bramboračka od Kačenky a Hledej skřítky Orličánky • vyhodnocení her, táborák, hra na kytaru
7. den – 27.8. Sobota	
<ul style="list-style-type: none"> • dopoledne • odpoledne • večer 	<ul style="list-style-type: none"> • turnaj ve stolním tenise, táborová hra: Cesta k Rampušákovi • koupaliště Rychnov nad Kněžnou, výlet na Zemskou bránu • vyhodnocení tábora, závěrečná slavnost, předání cen, diskotéka
8. den – 28.8. Neděle	
<ul style="list-style-type: none"> • dopoledne • odpoledne 	<ul style="list-style-type: none"> • balení věcí a úklid tábora • odjezd zpět do zařízení Výchovně léčebného oddělení v Přestavlkách

Program bude přizpůsoben nabídce a možnostem v místě pobytu, s ohledem na zájem dětí a dle počasí (např. návštěva lanového centra v Říčkách, muzeum Doudleby, koupaliště Rychnov nad Kněžnou, minizoo Častolovice, Zemská Brána apod.).

5.3 Táborové dny

1. Táborový den:

Po příjezdu do rekreačního střediska následoval uvítací ceremoniál v maskách Skřítko Rokytníčka, vládce Orlických hor Rampušáka a Kačenky, do kterých se oblékli vychovatelé. Tento uvítací ceremoniál měl být velkou motivací pro děti při plnění připravovaných zábavných her. Poté následovalo ubytování do chatek dle věku a sociálních možností dětí.

Z důvodu zranění jedné klientky, která si poranila nohu na místním koupališti, se nemohla první hra s názvem Kouzelný strom pana Rampušáka uskutečnit. V průběhu tábora jsme se k této hře už nedostali. Klientka musela být odvezena na ošetření do nemocnice, a proto musel být zařazen náhradní program ve formě sportovních her, jako byl např. fotbal, líný tenis či vybíjená.

2. Táborový den:

Po splnění ranních povinností jsme se společně s dětmi vydali do nedalekého lesa, kde jsme měli uskutečnit první táborovou hru.

Název hry: Stromek skřítko Rokytníčka

Cílem hry: rozvoj odvahy, rychlosti, komunikace

Motivace: pověst o stromku skřítko Rokytníčka

Pomůcky: přírodní materiál v podobě listů ze stromů a klacíků

Před zahájením hry jsem dětem oznámila, že se nacházíme v lese Skřítko Rokytníčka. V tomto lese se nachází plno krásných stromů, které by měly dokázat pojmenovat. Než samotná hra začala, děti se snažily některé ze stromů kolem sebe pojmenovat.

Jejich úkolem při této hře bylo přelstít skřítko, kterého dělali dva vychovatelé a ukořistit mu z jeho střeženého stromu co nejvíce listů. Listy děti nosily do svých domečků, které si vytvořily z klacíků. Nikdo nemohl utrhnout najednou více než jeden list.

Chvíli po zahájení táborové hry nastala mezi dětmi panika. Po chvíli jsme pochopili, že v našem vybraném stromu sídlily včely. Více než polovinu dětí včely napadly. Z tohoto důvodu jsme tuto hru nemohli dokončit. Byli jsme nuceni vrátit se do tábora a děti napadené včelami ošetřit. Po zbytek tohoto dne děti do dalších soutěží neměly chuť, proto jim byl umožněn klidový režim a osobní volno, které využily malováním výkresů pro Rampušáka a Kačenku a četbou knih o pověstech Orlických hor.

3. Táborový den:

V dopoledním programu jsme dětem připravili hru:

Název hry: Kačenčina zahrádka

Cílem hry: rychlost, vytrvalost, paměť

Motivace: příběh Kačenčiny zahrádce

Pomůcky: kartony, psací potřeby, papíry, luční květiny

Před zahájením hry jsem dětem vysvětlila, jak bude hra probíhat. Na mýtině jsem nasbírala deset různých lučních květin. Ukázka květin s jejich názvem bylo po celou dobu hry možno prohlížet. Úkolem dětí bylo přinést stejnou květinu a nad rámec soutěže si případně zapamatovat její název. Bodování bylo takové, že za každou správně přinesenou květinu byl jeden bod.

Tabulka č. 3: Vyhodnocení hry: Kačenčina zahrádka

CHLAPEC	BODY	DÍVKA	BODY
Klient A	7	Klientka A	7
Klient B	5	Klientka B	3
Klient C	5	Klientka C	3
Klient D	4	Klientka D	2
Klient E	2	Klientka E	6

Reflexe: Děti se do hry zapojily s velkým nadšením. Hra proběhla v klidu a v poměrně krátkém čase. Děti si zapamatovaly jména některých rostlin. Hra se dětem líbila, problém jim dělalo pouze hledání některých rostlin, které se na louce nevyskytovaly v tak hojném počtu jako například Kopretiny.

Odpoledne po klidovém odpočinku následovala další táborová hra

Název hry: Cestování Kačenky a Rampušáka

Cílem hry: rozvoj paměti, postřeh, komunikace

Motivace: příběh o tom jak Kačenka s Rampušákem cestovali po Orlických horách

Pomůcky: cestovní kufr, různé oblečení, tužka, nožík, toaletní papír, jablko, poklička špulka nití, svíčka

Před zahájením hry jsem dětem vyprávěla o tom, jak Kačenka s Rampušákem cestovali po městech Orlických hor. Jednou navštívili Vamberk, prohlédli si, jak se tam zdokonaluje výroba krajky. Podruhé zase byli pozváni na návštěvu zámku hraběte Kolovrata v Rychnově nad Kněžnou. Vždy s sebou potřebovali na své cesty nějaké oblečení, hygienické potřeby, potřeby na vaření apod. Dětem jsem postupně vyndala z cestovního kufru připravené věci (10ks), které si s sebou vozili Kačenka s Rampušákem. Věci jsem popisovala, humornou formou odůvodňovala jejich potřebu a postupně odkládala na stoleček. Po vybalení kufru měly děti možnost dané věci znovu shlédnout a i ony samy měly okomentovat jejich potřebu. Následně jsem věci dala zpět do cestovního kufru a uzavřela ho. Poté jsem dětem oznámila, že jejich úkolem v této hře je napsat na svůj papír co nejvíce věcí, které se v kufru nalézali. Bodování bylo takové, že za každou správně uhodnutou věc byl jeden bod.

Tabulka č. 4: **Vyhodnocení hry: Cestování Kačenky a Rampušáka**

CHLAPEC	BODY	DÍVKA	BODY
Klient A	6	Klientka A	4
Klient B	8	Klientka B	6
Klient C	4	Klientka C	9
Klient D	8	Klientka D	6
Klient E	2	Klientka E	4

Reflexe: Děti odpovídaly hned na začátku na otázku, k čemu dané věci ukryté v cestovním kufru sloužily Kačence a Rampušákovi. Věděly, k čemu věci potřebovali, vymýšlely si i vtipné odpovědi. Často překvapily mladší děti svojí odpovědí. Při zapisování věcí se děti soustředily, po celou dobu hry panovalo celkem klidné klima. Dětem přišla hra vtipná a zábavná. Obzvláště je zaujaly věci, které nepatří k běžné denní potřebě.

4. Táborový den – celodenní sportovní táborová her

Název hry: Rampušákovo sportovní klání

Cílem hry: obratnost, vytrvalost, rychlost, rozvoj fyzické kondice, sebedůvěra

Motivace: povídání o silácích v panství pana Rampušáka

Pomůcky: pytel, batoh, cestovní kufr, vzduchovka

Před zahájením jsem vyprávěla dětem, že Rampušák neměl rád ve svém revíru žádné ulejšky a povaleče. Měl radost z toho, když se každý z jeho panství snažil být silným, vytrvalým a uměl vzít za práci.

Před začátkem sportovního dne jsem dětem vysvětlila pravidla připravených soutěží a před poslední disciplínou byla dětem opakovaně zdůrazněna bezpečnost při střelbě ze vzduchovky. Děti se nesměly pohybovat v prostoru střelby. Nabíjení vzduchovky vždy uskutečnil pouze dospělý.

1. Hra – Vrh pytle

Při této disciplíně děti házely pytle, který byl naplněný senem. Soutěžící měl za úkol vrhnout pytel od startovací čáry co nejdále. Každý soutěžící měl tři pokusy, zapsán byl jeho nejlepší výkon. Bodování bylo takové, že za každý hozený metr byl jeden bod.

2. Hra – Skok s batohem

Ke hře jsme použili batoh naplněný novinami. Pro zpestření hry mělo dítě v každé ruce nákupní tašku a v ní plastovou láhev s vodou. Úkolem byl skok z místa, co nejdále. Opět každé dítě mělo tři možnosti, zapsán byl nejlepší výkon. Bodování bylo dle délky skoku, jeden metr = jeden bod (s tím, že jsme půlmetr zaokrouhlili na horu).

3. Hra – běh s kufrem

Při této disciplíně měly děti za úkol vyběhnout ze startu s cestovním kufrem v ruce a co nejrychleji proběhnout trať označenou fáborky až do cíle. Soutěžícím se měřil čas. Bodování bylo takové, že soutěžící s nejlepším časem, jak z kategorie chlapců, tak i dívek, dostal pět bodů a nejpomalejší chlapec, či dívka dostali jeden bod.

4. Hra – Střelba ze vzduchovky na medvěda

Každé dítě mělo možnost využít pěti diablek ke střelbě na cíl. Cílem bylo trefit se co nejvícekrát do obrázku medvěda. Zde jsme bodovali tak, že za každou trefenou diabolku do cíle byl jeden bod.

Tabulka č. 5: **Vyhodnocení hry: Rampušákovo sportovní klání - chlapci**

CHLAPEC	VRH	SKOK	BĚH	STŘELBA
Klient A	2	1	3	0
Klient B	4	2	5	1
Klient C	3	2	4	1
Klient D	3	1	1	0
Klient E	2	1	2	0

Tabulka č. 6: **Vyhodnocení hry: Rampušákovo sportovní klání - dívky**

DÍVKA	VRH	SKOK	BĚH	STŘELBA
Klientka A	2	2	1	0
Klientka B	4	2	5	0
Klientka C	4	2	4	1
Klientka D	3	2	3	0
Klientka E	3	1	2	2

Reflexe: Děti soutěžily s nadšením celý den. Vše proběhlo celkem v klidu a bez konfliktů, které se jinak při sportovních akcích u těchto dětí velice často objevují. Dětem se nejvíce líbila disciplína běh s kufrem. Při této hře se vzájemně povzbuzovaly a panovala zde příjemná atmosféra. Jako druhá disciplína, která děti nejvíce zaujala, byl hod pytle. Problém jim dělala střelba ze vzduchovky, raději by střílely ve stoje. Při této hře se děti spíše nesoustředily, což byl zřejmě jeden z důvodů, proč je tato disciplína nebavila. Disciplína skok s batohem a plastovými láhvemi byla pro děti málo zábavná a zdoluhavá. Tato hra je bavila ze všeho nejméně. Děti po ukončení celodenních soutěží samy poznaly, jak jsou na tom po fyzické stránce. Bylo hezké sledovat, jak děti povzbuzují soupeře, což je také velice vzácný jev u těchto dětí. Ve většině případů myslí a preferují pouze své potřeby.

5. Táborový den:

Název hry: Foukanda

Cílem hry: trpělivost, koncentrace, respektování pravidel

Motivace: pověst o silných větrech v Orlických horách

Pomůcky: stůl, pingpongový míček, křída

Než děti zahájily hru, byly motivovány příběhem, že i pana Rampušáka, stejně jako ostatní pány našich hor, často trápily silné větry. Bojovat s větry nikdo nedokázal ani sám pan Rampušák. Před samostatnou hrou jsem připravila stůl ohraničený několika hranoly, z důvodu udržení míčku na ploše stolu. Na desce stolu jsem vyznačila křídou start. Na druhé straně byla umístěna papírová krabice, která sloužila jako branka. Hráč měl za úkol na povel start svým foukáním dopravit míček do branky v co nejkratším časovém intervalu. Bodování této hry bylo takové, že hráč s nejlepším časem dostal deset bodů a hráč, kterému trvalo dofouknout míček do branky nejpomaleji, dostal jeden bod.

Tabulka č. 7: **Vyhodnocení hry: Foukanda**

CHLAPEC	BODY	DÍVKA	BODY
Klient A	3	Klientka A	9
Klient B	1	Klientka B	6
Klient C	10	Klientka C	5
Klient D	7	Klientka D	4
Klient E	8	Klientka E	2

Reflexe: Reflexe dětí byla taková, že nejlepší způsob jak dostat míček do branky na první pokus bylo to, když přišly na start rozdýchané a soustředily se na hru. Mnoho dětí dofouklo míček hned na první pokus, když se na hru koncentrovali. Objevily se ale i děti, které neunesly to, že míček do branky nefoukly hned na první pokus. Situaci nezvládly a začaly se vztekat. Po rozebrání celé situace všechny děti soutěž úspěšně dokončily. Děti, které hru opakovaly, si dávaly pozor na různé překážky, aby si hru neztěžovaly a úspěšně dostaly míček do branky.

Odpoledne některé děti trávily volno formou osobního volna. Měly možnost jít na volnou vycházku do města Rokytnice, kde si mohly zakoupit zmrzlinu nebo si prohlédnout náměstí. Zbytek dětí, které měly dobré chování, odjelo na výlet do Vamberka, kde si prohlédly muzeum krajky. Po cestě se ještě zastavily na zámku v Častolovicích. Zbytek dne jsme trávili na místním koupališti, kde se děti samy zabavily hrami ve vodě či plaváním. Večer děti uléhaly na lůžka. Nevěděly ani netušily, že je čeká noční táborová hra.

Název noční hry: Bludička Orlických hor – Světluška

Cílem hry: odvaha, orientace v prostoru, sebedůvěra, sebehodnocení

Motivace: pohádka o noční bludičce

Pomůcky: svíčky, zavařovací sklenice, papír, karton, psací potřeby

Noční hra začala přibližně ve 21:30 hod, kdy jsme děti vzbudili tím, že několik vychovatelů troubilo na trubky. Mezitím jsme obešli všechny chatky, kde byly děti ubytované a po nástupu všech dětí jsem jim sdělila, že dnes je ten pravý čas zahrát si i nějakou noční hru. Děti byly před samotnou hrou motivovány pohádkou, že pan Rampušák měl ve svém panství strašidla, která pomáhala chránit noční bludičku a pocestné, a proto by bylo i pro nás dobré vědět, jak se zdejší bludička jmenovala.

Hra byla připravená tímto způsobem, že jsme na lesní cestě od tábora k lesu umístili zhruba po deseti metrech na zem skleněné láhve, ve kterých byla hořící svíčka. U každé lampičky se nacházela kartička s jedním písmenkem. Úkolem dětí bylo dojít až do cíle, opsat všechna písmenka a složit jméno noční bludičky. V rámci bezpečnosti byl v prostoru mezi dvěma stanovišti vždy dozor dospělého. Někteří vychovatelé se pro zpestření hry převlékli za noční víly a tančili na louce. Dětem jsem vysvětlila pravidla, jak bude hra probíhat s tím, že se nemusí vůbec ničeho bát. V úvodu hry byly děti upozorněny, že během cesty se musí zastavit u každé lampičky, opsat písmeno, aby byly schopny složit správné jméno bludičky (Světluška). Děti vycházely na trať v 10 minutovém intervalu. Při hře rozhodoval časový limit od startu k poslední lampičce, kde čekal vychovatel na přečtení správného jména bludičky. Dítě dostalo body dle rychlosti projití trasy a dále za správně uhodnuté jméno bludičky.

Tabulka č. 8: **Vyhodnocení noční hry: Bludička Orlických hor**

CHLAPEC	BODY	DÍVKA	BODY
Klient A	6+1	Klientka A	4
Klient B	10+1	Klientka B	9+1
Klient C	1	Klientka C	8+1
Klient D	2	Klientka D	5
Klient E	3	Klientka E	7+1

Reflexe: Reflexe s časových důvodů probíhala až druhý den ráno. Děti hra bavila, požadovaly alespoň ještě jednu noční hru. Většina dětí přiznala strach ze tmy. Hodně je pobavilo tančení převlečených vychovatelů na louce. Na opisování písmenek se většina z nich ze strachu moc nesoustředila, proto několik písmenek opsaly špatně, tím pádem nemohly složit správný název jména bludičky. Celkově bych tuto hru hodnotila velice kladně.

6. Táborový den

Dopoledne se děti věnovaly úklidu chatek, po splnění povinností měly osobní volno, které trávily v klubovně sledováním pohádek nebo hraním společenských her. Měly možnost hrát i kolektivní sporty na hřišti. Odpoledne jsem vyhlásila další táborové hry:

Název hry: Bramboračka od Kačenky

Cílem hry: rychlost, vytrvalost, respektování pravidel

Motivace: pověst o nejoblíbenější polévce pro Rampušáka

Pomůcky: brambory, koš, stopky

Motivací pro děti byla pověst o tom, jak Kačenka vařila nejoblíbenější polévku svému Rampušákovi. Před samotnou hrou jsme si popovídali o tom, jak se taková bramboračka vaří. Součástí této hry byl příchod dítěte na start, před kterým byly různě rozmístěny brambory (10ks). Hra se odehrávala na betonovém hřišti, kde byly rozmístěné brambory dobře vidět. Děti vybíhaly individuálně a měly za úkol v co nejkratším časovém limitu sebrat všechny brambory do košíku. Každou bramboru musely jednotlivě donést do košíku u startu.

Bodování této hry bylo takové, že dítě s nejrychlejším časem dostalo deset bodů a dítě s nejpomalejším časem dostalo bod jeden.

Tabulka č. 9: **Vyhodnocení hry: Bramboračka od Kačenky**

CHLAPEC	BODY	DÍVKA	BODY
Klient A	5	Klientka A	8
Klient B	10	Klientka B	4
Klient C	9	Klientka C	7
Klient D	1	Klientka D	6
Klient E	2	Klientka E	3

Reflexe: S hrou byly děti spokojeny. Hra se jim líbila, nic by na ní neměnily. Děti, které ještě nesoutěžily, sledovaly s napětím výsledky ostatních spoluhráčů a snažily se o lepší výkon než jejich spoluhráči. Během hry docházelo k drobným konfliktům mezi dětmi, co už měly soutěž za sebou, proto musely být zaměstnány například tím, že šly pomáhat do kuchyně, či uklízet po areálu tábora.

7. Táborový den

Dopoledne děti hrály poslední dvě táborové hry. Odpoledne vzhledem k vysokým teplotám jsme všichni společně trávili na koupališti v Rychnově nad Kněžnou, kde si děti zdokonalovaly pod vedením jednoho vychovatele techniku plavání.

Název hry: Cesta k Rampušákovi

Cílem hry: koordinace pohybu, smyslové vnímání, vnímání přírodního materiálu, postřeh, sebedůvěra, komunikace

Motivace: příběh o obtížné cestě k Rampušákovi

Pomůcky: mech, větvičky ze stromů, slupky od brambor, hobliny, seno, šišky, šátek

Děti byly motivovány při této hře tím, že cesta k Rampušákovi byla obtížná, lidé v té době chodili bosi a dostat se do panství pana Rampušáka byl velký problém. Před úvodem hry jsem připravila chodník, na kterém byl umístěn přírodní materiál (mech, šišky, slupky od

brambor, seno, hobliny a větvičky stromů). Pod dozorem dospělého se děti jednotlivě odvedly na místo, kde se hra konala, tak, aby ostatní děti netušily, o jakou hru se jedná. Před vstupem na cestu jsme dítěti sdělili počet různých terénů, které po cestě projde. Dítě si sundalo obuv, ponožky a dospělý mu zavázal oči šátkem, tak aby nic nevidělo a vše vnímalo pouze dotykem chodidel. Dítě mělo za úkol jmenovat, jakým terénem právě prochází. Dospělý zapisoval počet správných odpovědí a koordinoval pohyb dítěte. Bodování této hry bylo takové, že za každý dobře uhodnutý terén byl udělen jeden bod.

Tabulka č. 10: **Vyhodnocení hry: Cesta k Rampušákovi**

CHLAPEC	BODY	DÍVKA	BODY
Klient A	2	Klientka A	2
Klient B	3	Klientka B	6
Klient C	1	Klientka C	4
Klient D	6	Klientka D	1
Klient E	3	Klientka E	2

Reflexe: Děti hra bavila, hádaly celkem hbitě, některým dětem dělalo problém nalézt správný pojem procházejícího terénu. Nejlépe hádaly šišky, velké problémy jim dělali slupky od brambor. Místo hobliny se často objevoval názor, že je to seno. Děvčata se více bála šlápnout na neznámé místo. Velkou oporou jim byl vychovatel, který je držel celou dobu za ruku. Chlapcům to problém nedělalo žádný a do hry se vrhli s vervou. K mému údivu chlapec, který je velmi výchovně problematický a má problémy s koordinací pohybu, uhodl vše na poprvé a byl mezi chlapci nejrychlejší. Děti tuto hru hodnotily velice kladně, pobavily se u ní, ač se při průchodu různými terény necítily zrovna dobře. Nejvíce je pobavily slupky od brambor.

Název hry: Hledej skřítky Orličánky

Cílem hry: rozvoj rychlosti, postřehu, paměti, orientace v prostoru, respektování pravidel

Motivace: příběh o skřítcích, kteří pomáhali panu Rampušákovi

Pomůcky: karty se jmeny skřítků (Sněžník, Deštivec, Rychnováček, Dubínek, Potočník, Skálovec, Šlápota, Blýskavec) psací potřeby, papír

Děti byly motivovány příběhem z pověstí, že tak jako v ostatních našich horách i panu Rampušákovi při jeho vládě nad Orlickými horami pomáhalo mnoho skřítků. Skřítkci se vždy snažili být lidem utajeni a tak tomu je i v této hře. Úvodem jsem děti seznámila s vymezeným prostorem, kde byly schovány karty se jmény skřítků. Dětem jsem ukázala jednu vzorovou kartu, tj. zelenou kartu se jménem skřítky, který se ve hře neobjevil. Seznámila jsem je s tím, že v prostoru je schovaných osm skřítků, všechny karty byly viditelné, děti se jich nesměly dotýkat. Název skřítky si měly pouze zapamatovat a u startu zapsat jeho jméno. Na startu mělo každé dítě připravený svůj papír na zapisování nalezených jmen skřítků. Bodování se odvíjelo od správně uhodnutých odpovědí. Za každého dobře napsaného skřítky byl jeden bod.

Tabulka č. 11: **Vyhodnocení hry: Hledej skřítky Orličánky**

CHLAPEC	BODY	DÍVKA	BODY
Klient A	4	Klientka A	5
Klient B	6	Klientka B	7
Klient C	5	Klientka C	7
Klient D	3	Klientka D	6
Klient E	2	Klientka E	4

Reflexe: Zadání této hry jsem dětem musela jednou opakovat, některé nepochopily, co mají dělat. Když hra začala, vyběhly s papírem a psacími potřebami a myslely si, že jméno budou opisovat přímo na místě, kde byla karta položena. Proto jsem po chvíli hru stopla a znova vše vysvětlila. Hru děti zvládly poměrně rychle, s každým nově najitým jménem se jejich snaha zvyšovala. Celkově se hra dětem líbila. Některým dětem dělalo problém zapamatovat si jména skřítků, názvy nebyly přesné, některá jména byla vymyšlená. Ke konci hry už ochaboval zájem, některé děti obzvláště děvčata ztrácela trpělivost. Často je zajímaly o okolní podmínky, jako bylo např.: chytání kobylek a trhání kytic. Někteří chlapci měli tendenci podvádět, snažili se opsat jména od svých spoluhráčů

5.4 Zhodnocení tábora

Tabulka č. 12: Tabulka s celkovými počty vyhraných bodů

CHLAPEC	BODY	DÍVKA	BODY
Klient A	44	Klientka A	49
Klient B	62	Klientka B	60
Klient C	41	Klientka C	62
Klient D	39	Klientka D	43
Klient E	29	Klientka E	43

Po ukončení všech táborových her jsme dětem uspořádali závěrečný ceremoniál, který byl součástí připraveného tábora a velkou motivací při plnění všech táborových úkolů.

Po sčítání všech bodů z táborových her se o první místo podělily s celkovým počtem 62 bodů Klient B a Klientka C. Klientka B se umístila na druhém místě s celkovým počtem 60 bodů. Pro první tři děti s největším počtem bodů byla hlavní cena převlečení se do pohádkových kostýmů. Pro ostatní děti byly připraveny krásné ceny a drobné sladkosti.

Během zhodnocení celého tábora a předávání cen bylo zjištěno, že nejmenšímu klientovi někdo ukradl všechny sladkosti. Tím pádem byl celý připravovaný program narušen. Začalo vyšetřování, kdo sladkosti ukradl. Nikdo z dětí se nepřiznal. Sváděly krádež jeden na druhého. Po třech hodinách se přišel přiznat a omluvit jeden z chlapců. Tento klient nám všem zkazil poslední chvíle na táboře a vzhledem k pozdním hodinám se děti s největším počtem bodů již za zmíněné postavy převléknout nestihly.

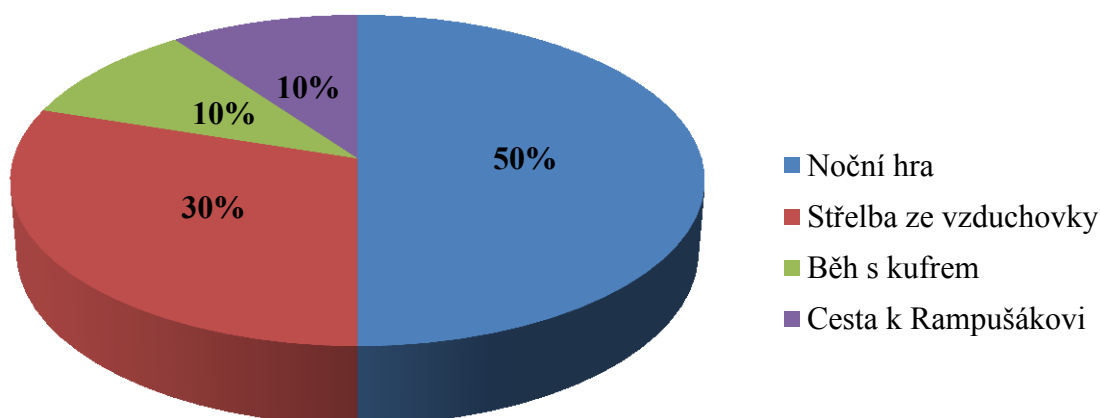
5.5 Vyhodnocení dotazníků

Dotazník byl určen pro děti z výchovně léčebného oddělení, které se zúčastnily letního tábora v Rokytnici v Orlických horách. Dotazník byl anonymní, obsahoval deset otázek. Na začátku dotazníku bylo označeno pohlaví a věk dítěte, které nebyly součástí otázek. Vyhodnocení dotazníků jsem zhotovila pomocí grafů v procentuálním vyjádření.

Děti dotazník vyplňovaly po ukončení všech táborových her. Před samotným vyplňováním jsem dětem srozumitelně vysvětlila, z jakého důvodu tento dotazník vyplňují.

1) Která hra se ti nejvíce líbila?

Graf č. 1: Znázornění nejoblíbenější hry

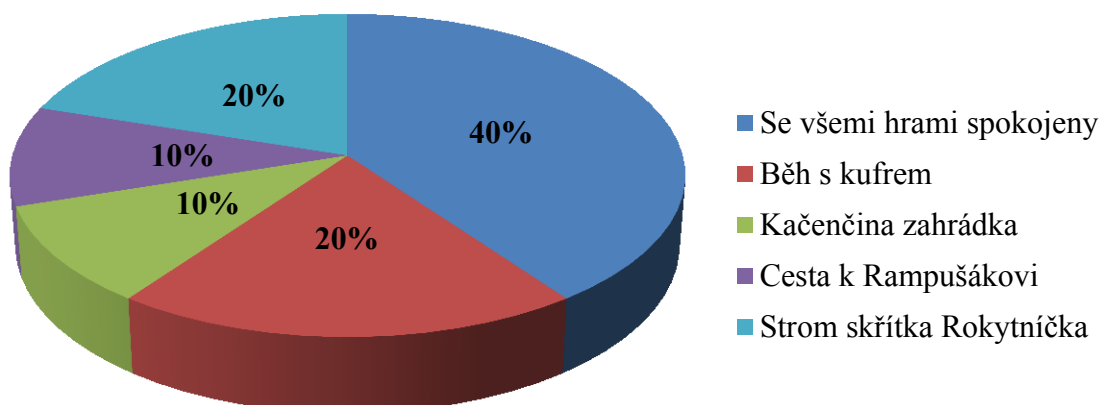

Z grafu vyplývá, že polovině dětem se nejvíce líbila noční hra. Mezi další nejoblíbenější hru patřila střelba ze vzduchovky, tj. 30%. Se stejným počtem 10% odpovědí byly hry běh s kufrem a cesta k Rampušákovi.

Z dotazníku vyplynulo, že většině dotázaných dívek se líbila noční hra i přes jejich veliký strach ze tmy.

2) Která hra se ti nelíbila?

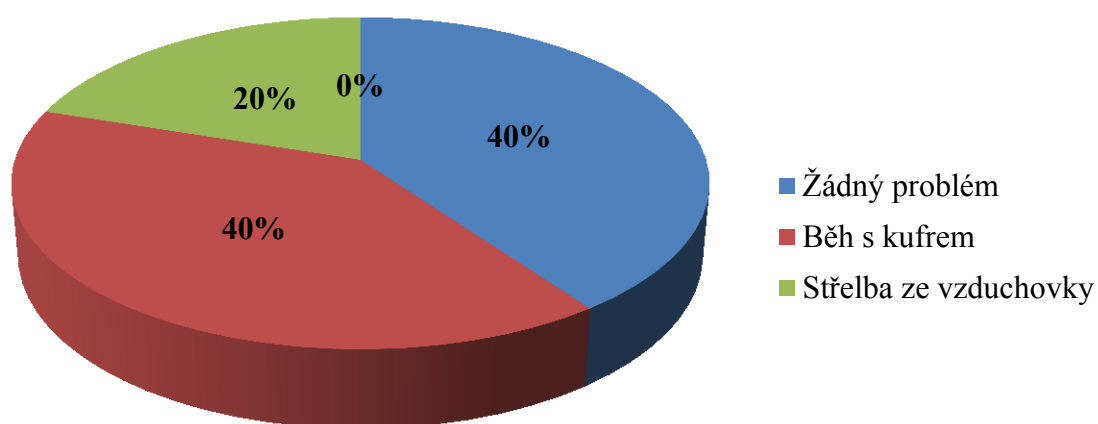
Graf č. 2: Znázornění hry, která se dětem nelíbila

Z výše uvedeného grafu vyplývá, že 40% dětí bylo se všemi připravenými hrami spokojeno. Tato odpověď se nejvíce vyskytovala u dívek. 20 % dětí odpovědělo, že se jim nelíbily hry: Běh s kufrem a Strom skřítků Rokytňčka. Běh s kufrem byl pro některé děti velice fyzicky náročný. Strom skřítků Rokytňčka děti uvedly z důvodu napadení včelami. Dalšími neoblíbenými hrami byly Kačenčina zahrádka a Cesta k Rampušákovi, tj. po 10 % odpovědí.

3) Co ti nejvíce dělalo problémy?

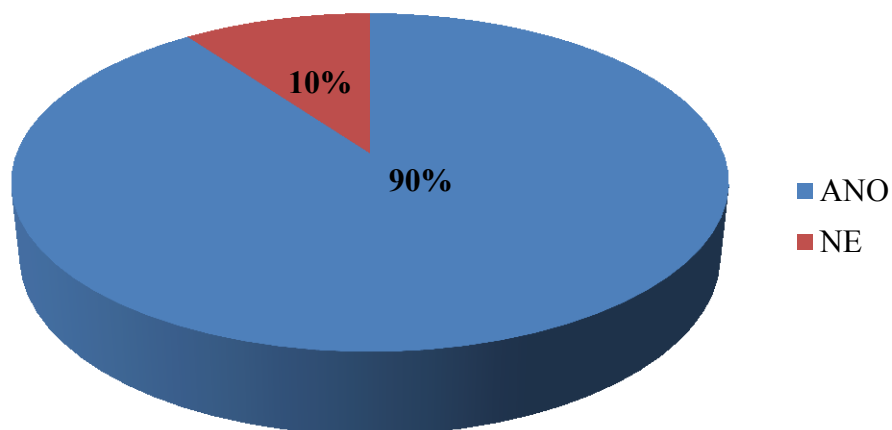
Graf č. 3: Znázornění problémů při hrách

Z grafu vyplývá, že 40% dětí nemělo při plnění her žádný problém a dalších 40 % dětí odpovědělo, že měly problém při běhu s kufrem. Dalších 20 % dětí uvedlo, že měly problém při střelbě ze vzduchovky.

4) Bavily tě více hry v přírodě na letním táboře, než hry ve volném čase v areálu VLO?

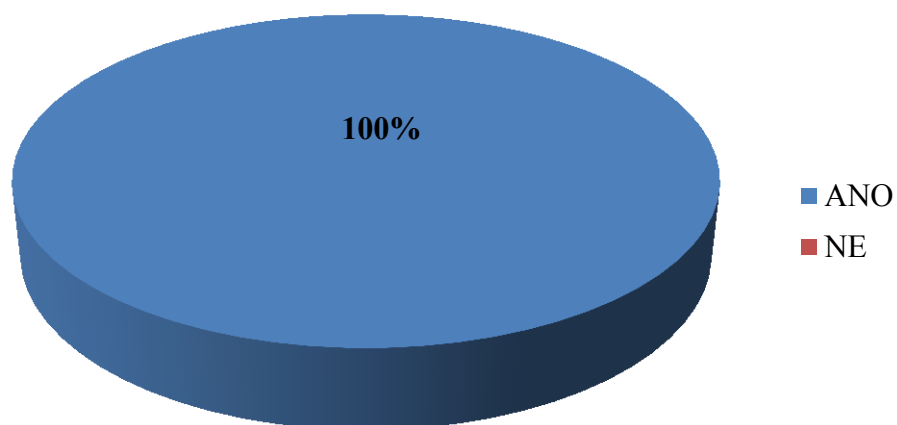
Graf č. 4: Znázornění oblíbenosti her na letním táboře než hry ve VLO

Z výše uvedeného grafu plyne, že většina dětí tj. 90 % upřednostňuje hry v přírodě na letním táboře. Na oblíbenost her na letním táboře měl dle mého názoru zásadní vliv: pestrý program, jiné prostředí a volnější režim. Děti jsou v tomto období klidnější a více se zapojují do programu, než je tomu ve školním roce. 10 % tj. pouze jedno dítě odpovědělo, že hry raději hraje v prostředí výchovně léčebného oddělení.

5) Přinesla ti noční hra zajímavější zážitek než denní hra?

Graf č. 5: Znázornění nového zážitku při noční hře

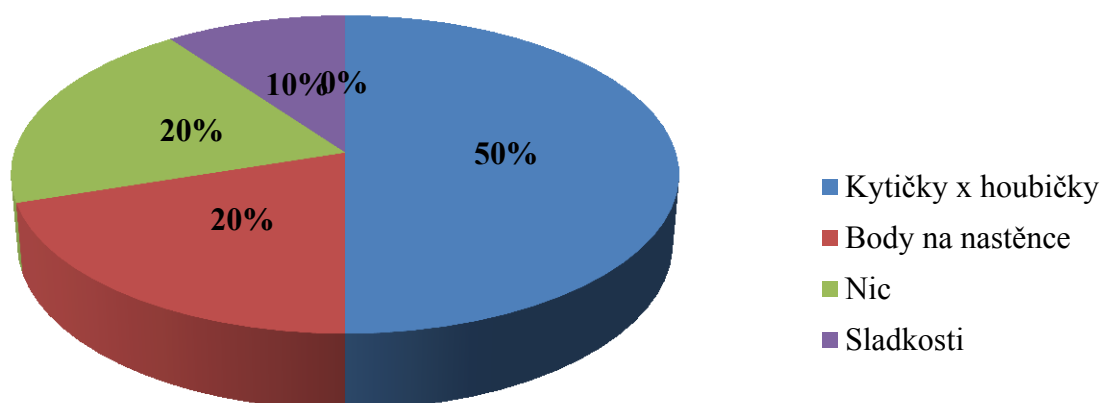

Z grafu vyplývá, že všem dětem noční hra přinesla zajímavější zážitek než hra denní. Některé děti do dotazníku samy uvedly, že jim noční hra přinesla zážitek v podobě překonání strachu ze tmy, že dokáží bojovat se strachem v neznámém prostředí.

6) Co bys za splnění hry nejraději dostal/a?

Děti měly zakroužkovat jednu z daných možností.

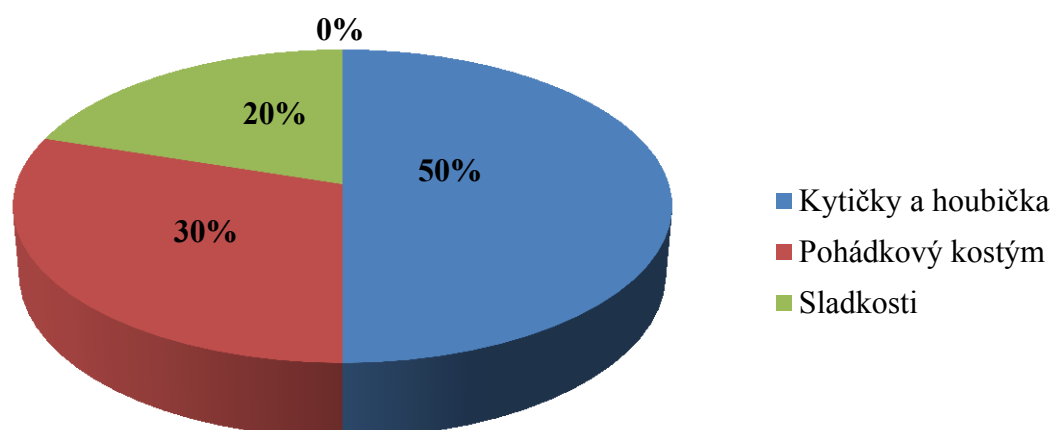
Graf č. 6: Znáznornění formy bodování her

Z grafu je patrné, že polovině dotázaných dětí vyhovovalo připravené bodování v podobě kytíček a houbiček, které sbíraly do košíčku. 20 % dětí uvedlo, že by za splnění hry rády dostaly body na nástěnce nebo žádné bodování. 10 % tj. jedno dítě uvedlo sladkosti. Je zajímavé, že polovina dětí uvedla, že jim nejvíce vyhovovalo bodování, které jsem připravila. Osobně si myslím, že většina z nich by mnohem raději dala přednost odměnění v podobě sladkostí.

7) Co pro tebe bylo největší motivací?

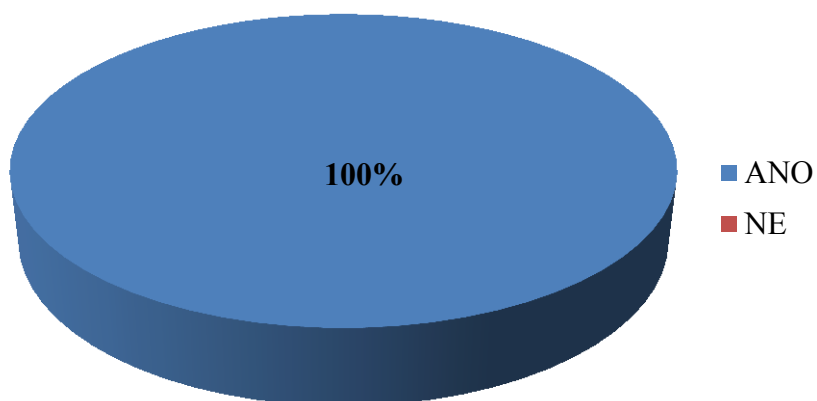
Graf č. 7: Znázornění motivace

Z grafu vyplývá, že pro polovinu dětí bylo největší motivací při plnění her sbírání kytíček a houbiček. 30 % dětí uvedlo, že pro ně bylo velkou motivací převléknutí se do pohádkového kostýmu. 20 % dětí uvedlo, že největší motivací pro ně byly sladkosti. Tato odpověď mě udivila, očekávala jsem totiž, že tuto možnost zvolí většina dětí.

8) Byl/a jsi s hrami, které jsme na táboře hráli spokojen/a?

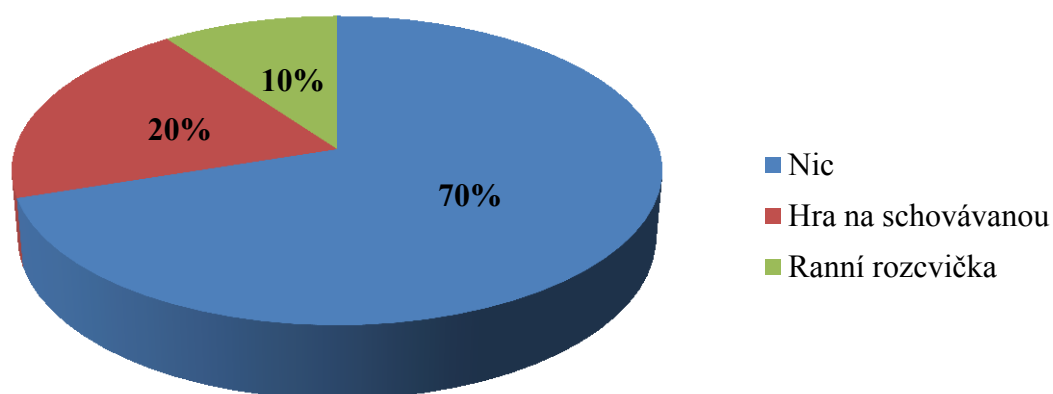
Graf č. 8: Znáznornění spokojenosti s hrami

Z výše uvedeného grafu plyne, že všechny děti byly s připravenými hrami na letním táboře spokojeny. Tato 100% kladná odpověď je pro mě velkou motivací pro pořádání dalšího letního tábora pro nám svěřené děti.

9) Co bys do programu tábora ještě zahrnul/a?

Graf č. 9: Znázornění doplňujících akcí do programu tábora

Z grafu plyne, že 70 % dětí by do táborového programu nezahrnula žádnou další hru, či aktivitu, z toho plyne, že děti byly s připraveným programem spokojeny. 20 % dětí uvedlo, že by si rády během tábora zahrály hru „na schovávanou“. Tuto hru rády hrají v prostorách VLO. Jedno z dětí uvedlo, že by rádo do programu zahrnulo ranní rozcvičku.

6 DISKUZE

Na základě připravených her pro letní tábor v Rokytnici v Orlických horách určených pro děti z Výchovně léčebného oddělení Přestavky jsem si stanovila hypotézy, které jsem metodou dotazníku vyhodnotila. Dotazník byl určen pro všechny děti, které se zúčastnily letního tábora. K vyhodnocení jsem použila pouze deset vyplněných dotazníků. Důvodem byly velké věkové a mentální rozdíly mezi dětmi.

Na základě výsledků svého průzkumu jsem dospěla k závěru, že při dalším sestavování herního plánu na letním táboře bych se více zaměřila na pohybové a sportovní aktivity, které jsou pro děti velkým přínosem. Dále bych zvážila přidání ještě jedné noční hry, která patřila mezi nejoblíbenější akce celého tábora a děti velice pobavila. Zvážila bych způsob bodování, po každé hře bych jako motivační prvek zvolila předání drobné sladkosti. Tím bychom případně mohli předejít krádeži, která nastala při vyhodnocení celého tábora. Dále bych při své další práci více propracovala otázky v dotazníku. Dotazník mohl obsahovat více otázek, více variant odpovědí, které by byly pro děti srozumitelnější.

6.1 Výsledky

Výsledkem předem stanovených hypotéz jsem vyhodnotila na základě položených otázek z připraveného dotazníku. V dotazníku byly zjišťovány informace, které hry se dětem nejvíce líbily a naopak nelíbily, co pro ně bylo největší motivací. Zda děti více bavily hry na letním táboře než hry ve volném čase v areálu VLO a co by případně do programu ještě zahrnuly. Vyplněné dotazníky jsem vyhodnotila a výsledky znázornila pomocí grafů, vše v procentuálním vyjádření. Pomocí výše uvedených výsledků bylo možné hypotézy potvrdit či vyvrátit.

1) Předpokládám, že více než 70% dětí upřednostňuje hry v přírodě na letním táboře před hrami v areálu výchovně léčebného oddělení.

Tuto hypotézu jsem vyhodnotila na základě páté položené otázky. 90 % dětí uvedlo, že více preferují hry v přírodě na letním táboře.

Hypotéza se potvrdila, byla tedy verifikována.

2) Předpokládám, že noční hra přinese dětem zajímavější zážitek než denní hra.

Zda přinesla dětem noční hra zajímavější zážitek než hra denní, bylo možno ověřit šestou otázkou. Všechny dotázané děti uvedly, že noční hra je pro ně zajímavější, tj. 100% kladných odpovědí.

Hypotéza se potvrdila, byla tedy verifikována.

3) Předpokládám, že větší motivací by pro děti byly sladkosti po každé hře než kytičky a houbičky.

Tuto hypotézu bylo možno vyhodnotit pomocí osmé otázky. Pro 50 % dětí bylo motivací sběr kytíček a houbiček po každé odehrané hře. 20% dětí uvedlo, že pro ně by byly motivací sladkosti.

Hypotéza se nepotvrdila, byla tedy falzifikována.

4) S hrami, které se hrály na táboře v Rokytnici v Orlických horách, bylo více než 50% dětí spokojeno.

Zda byly děti spokojeny s hrami na táboře v Rokytnici v Orlických horách, bylo možno ověřit devátou otázkou. Všechny děti odpověděly kladně tj. 100 %.

Hypotéza se potvrdila, byla tedy verifikována.

6 ZÁVĚR

Tato bakalářská práce se zabývá sestavením herního plánu, který byl situován na letní tábor v Rokytnici v Orlických horách. Celý připravený program byl určen pro děti z Výchovně léčebného oddělení Přestavky.

Cílem práce byla příprava a vytvoření herního plánu a praktická aplikace na konkrétním letním táboře pro děti z tohoto zařízení. Herní plán jsem se rozhodla aplikovat na letním táboře v Rokytnici v Orlických horách v období od 21. 8. 2011 – 28. 8. 2011, protože jsem zde vykonávala funkci vedoucí tábora.

Práci jsem rozdělila na dvě části, část teoretickou a praktickou. V teoretické části jsem shromáždila poznatky týkající se volného času dětí a uplatnění her, pod odborným vedením vychovatele, jako jeho možnou náplň. Dále jsem zde popsala Výchovně léčebné oddělení Přestavky, čím se zabývá, co je jeho náplní a jaké děti jsou zde umístěny.

Zpracování praktické části, spočívající v samotném konání tábora, kterému předcházela důkladná příprava herního plánu, vymyšlení motivačních prvků, bodování i zhotovení potřebných pomůcek k realizaci her. Vzhledem k úsporným opatřením v našem zařízení bylo nutné zajistit dětem odměny a sladkosti od sponzorů.

V praktické části jsem se zabývala samotnou realizací navrženého herního plánu zahrnutého v programu letního tábora. Na každý táborový den jsem připravila hry a jednotlivě je charakterizovala, aplikovala a následně vyhodnotila, přičemž po každé hře následovala reflexe jak ze strany dětí tak i má. Vyhodnocení her jsem znázornila v přehledných tabulkách na základě předem připraveného bodování. Výzkum jsem zaměřila na potvrzení či vyvrácení předem stanovených hypotéz, ve kterých jsem se zabývala především tím, zda byly dětem hry v přírodě na letním táboře větším lákadlem, zda byly děti obohaceny novými zážitky při noční hře, jaká byla jejich největší motivace ke hře a zda byly spokojeny s takto předem připraveným herním plánem na táboře. Vypracovaný dotazník, jenž byl dětmi vyplněn na konci kompletního herního plánu, jsem použila k vyhodnocení průběhu všech her a výsledek směřoval k vyhodnocení stanovených hypotéz. Výsledky jsem zpracovala do přehledných kruhových grafů. Výzkumem jsem zjistila, že všechny hypotézy kromě jediné se mně potvrdily. Nepotvrzená hypotéza se týkala předpokladu, že pro děti budou větší motivací ke hře sladkosti než kytičky a houbičky, ale děti daly přednost před sladkostmi odměně ve formě kytiček a houbiček, což mě velmi mile překvapilo, protože jsem nepředpokládala takovýto výsledek.

Dále jsem zjistila, že 90% dotázaných dětí dalo přednost hře v přírodě na letním táboře před hrami v areálu VLO, všem dětem přinesla noční hra nový zážitek a všechny byly spokojeny s připraveným herním programem tábora.

Cíl práce se mně podařilo splnit. Nejmenší problém mi dělalo vymyslet herní plán a připravit veškeré pomůcky. Náročné pro mě bylo především děti motivovat a hlavně udržet jejich pozornost při plnění herního plánu. Vše se mně nakonec podařilo splnit díky hernímu plánu situovanému do pohádkové říše. Děti byly více motivovány do hry a velmi je zaujala možnost výhry, spočívající v převlečení do pohádkových kostýmů na konci tábora. Kostýmy a pohádkový příběh jsem dětem společně s kolegy ukázala a představila při zahajovacím ceremoniálu. Při aplikaci herního plánu docházelo k jeho drobným úpravám vzhledem k počasí či úrazům dětí.

Samotná realizace tábora se mně také podařila díky pomoci mých pedagogických spolupracovníků, kteří se ochotně a aktivně zapojovali do všech připravených her. Dále nám také přálo počasí, což bylo velkou výhodou při plnění herního plánu. Velkým zklamáním pro mě bylo narušení závěrečného ceremoniálu již zmíněnou krádeží. Tato událost zkazila dětem i dospělým poslední příjemné táborové chvíle.

Vypracovaná bakalářská práce byla pro mě velkým přínosem a obohacením. Vidět na dětech radost z připravených her a spokojenost s tím, co jsem pro ně vytvořila, mě naplnilo další silou a chutí pracovat a věnovat se mému povolání - vychovatelky.

Tato má práce může být předlohou a inspirací pro další kolegy či pedagogy pořádající letní tábory a vyplnit tak volný čas dětí vhodným herním plánem, který krom radosti ze hry dále děti rozvíjí.

7 POUŽITÁ LITERATURA

KNIHY:

ČÁP J., MAREŠ J. *Psychologie pro učitele*. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-463-X.

HÁJEK, B., HOFBAUER, B., PÁVKOVÁ, J. *Pedagogické ovlivňování volného času*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-473-1.

HÁJEK, B., HOFBAUER, B., PÁVKOVÁ, J. *Pedagogika volného času*. Praha: Univerzita Karlova v Praze – Pedagogická fakulta, 2003. ISBN 80-7290-128-1.

KOŤÁTKOVÁ, S. *Hry v mateřské škole v teorii a praxi*. Praha: Grada Publishing, a.s., 2005. ISBN 80-247-0852-3.

MIŠURCOVÁ, V., FIŠER, J., FIXL, V. *Hra a hračka v životě dítěte*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, n. p., 1980. ISBN 14-731-80.

MUNDEN, A., ARCELUS, J. *Poruchy pozornosti a hyperaktivita*. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7367-188-3.

NEUMAN, J., ĎOUBALÍK, P. *Dobrodružné hry a cvičení v přírodě*. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-405-2.

PÁVKOVÁ, J. a kolektiv. *Pedagogika volného času*. Praha: Portál, 1999. ISBN 80-7178-295-5.

SLOWÍK, J. *Speciální pedagogika*. Praha: Grada Publishing, 2007. ISBN 978-80-247-1733-3.

VÁGNEROVÁ, M. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-802-3.

VÁGNEROVÁ, M. *Školní poradenská psychologie pro pedagogy*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Karolinum, 2005. ISBN 80-246-1074-4.

VÁŽANSKÝ, M. *Základy pedagogiky volného času*. Brno: Print – Typia, 2001. ISBN 80-86384-00-4.

ZAPLETAL, M. *Hry ve městě a na vsi: Velká encyklopedie her (4)*. Most: Leprez, 1998. ISBN 80-86061-13-2.

INTERNETOVÉ ODKAZY:

Hra v edukačním procesu na základní škole speciální [online]. Bakalářská práce, BLUMENTÄLOVÁ, R., 2006 [cit. 2012-02-16]. Dostupné na:

http://is.muni.cz/th/131116/pdf_b/Bakalarska_prace.doc

Využití canisterapie ve Výchově léčebném oddělení Přestavlky [online]. Bakalářská práce, HAVLOVÁ, L., 2011 [cit. 2012-01-23]. Dostupné na: http://is.muni.cz/th/322323/pdf_b/

8 PŘÍLOHY

A. Dotazník k bakalářské práci – Hry na letním táboře zaměřené pro děti s poruchami chování

B. Fotodokumentace

C. Táborový program – Hutě u Černého rybníka 2010

A. Dotazník k bakalářské práci – Hry na letním táboře zaměřené pro děti s poruchami chování

Dotazník je určen pro děti z Výchovně léčebného oddělení Přestavky

Jsi: a) chlapec b) dívka

Tvůj věk:

1) Která hra se ti líbila?

2) Která hra se ti nelíbila?

3) Co ti nejvíce dělalo problémy?

4) Bavily tě více hry v přírodě na letním táboře, než hry ve volném čase v areálu VLO?

a) ANO

b) NE

5) Přinesla ti noční hra zajímavější zážitek než denní hra?

a) ANO

b) NE

6) Co bys za hru nejraději dostal/a? (zakroužkuj)

a) Kytíčky a houbičky

b) Body na nástěnku

c) Nic

d) Sladkosti

7) Co pro tebe bylo největší motivací?

8) Byl/a jsi s hrami, které jsme na táboře hráli spokojen/a?

a) ANO

b) NE

9) Co bys do programu tábora ještě zahrnul/a?

B. Fotodokumentace

Obr. 1 Společné foto – uvítací ceremoniál

Obr. 2 Pohádkové kostýmy

Obr. 3 Hra – Cesta k Rampušákovi

Obr. 4 Noční hra

Obr. 5 Hra – Foukanda

Obr. 6 Hra –Bramboračka od Kačenky

Obr. 7 Vrh pytle

Obr. 8 Skok s batohem

Obr. 9 Nástěnka s bodováním

Obr. 10 Košíček na houbičky a kytíčky

C. Táborový program – Hutě u Černého rybníka 2010

17. 7. Sobota - příjezd a ubytování, seznámení s okolím a poučení všech účastníků o bezpečnosti při pobytu v táboře, koupání, výletech a ostatních táborových aktivitách, zahajovací večerní táborák a **seznámení s legendou „O HASTRMANOVI“**

18. 7. Neděle - celotáborová hra

Ukázky a nácvik první pomoci, střelba ze vzduchovky, koupání, hry v táboře a osobní volno.

19. 7. Pondělí - celotáborová hra

Vycházka do Bratřic, soutěž v kreslení o nejhezčího „HASTRMANA“ hry v táboře a osobní volno.

20. 7. Úterý - celotáborová hra

Průzkum lesa a hra - Šipkovaná, vědomostní soutěž, koupání, hry v táboře a osobní volno.

21. 7. Středa - celotáborová hra

Táborový pětiboj (jízda ve člunu, dřepy, kliky, sklapovačky, vědomosti), koupání, hry v táboře a osobní volno.

22. 7. Čtvrtek - celotáborová hra

Výlet do Pacova, soutěž ve skoku, soutěž v rozdělávání ohně, koupání, hry v táboře a osobní volno.

23. 7. Pátek - celotáborová hra a vyhlášení vítězů

Koupání, hry v táboře, osobní volno, závěrečný večerní táborák + opékání buřtů a celkové vyhodnocení tábora.

24. 7. Sobota - úklid pokojů, balení osobních věcí a odjezd do zařízení VLO.